

283876

Hacettepe Üniversitesi
Sağlık Bilimleri Enstitüsü

**KENTSEL, KIRSAL VE GECEKONU
BÖLGELERİNDEKİ İLKOKUL ÖĞRETMENLERİNİN VE
BEŞİNCİ SINIF ÖĞRENCİLERİNİN SAĞLIK KONUSUNDA
BİLGİ DÜZEYLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ**

Aile Sağlığı Programı
Bilim Uzmanlığı Tezi

Tomris Demiryol

Ankara - 1983

81

Hacettepe Üniversitesi
Sağlık Bilimleri Enstitüsü

**KENTSEL, KIRSAL VE GECEKONDU
BÖLGELERİNDEKİ İLKOKUL ÖĞRETMENLERİNİN VE
BEŞİNCİ SINIF ÖĞRENCİLERİNİN SAĞLIK KONUSUNDA
BİLGİ DÜZEYLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ**

Aile Sağlığı Programı
Bilim Uzmanlığı Tezi

Tomris Demiryol

Rehber Öğretim Üyesi: Prof. Dr. Güler Kanra

Ankara - 1983

İ Ç İ N D E K İ L E R

	Sayfa
GİRİŞ VE AMAÇ	1
GENEL BİLGİLER	3
I-SAĞLIK VE HASTALIK	3
II-SAĞLIĞI ETKİLİYEN DURUMLAR	3
1. Nüfusun sağlık üzerine etkisi	4
2. Beslenmenin sağlık üzerine etkisi	5
3. Bireysel hijyenin sağlık üzerine etkisi	6
4. Çevre koşullarının sağlık üzerine etkisi ...	6
5. Bulaşıcı hastalıkların sağlık üzerine etkisi	7
6. İlk yardım	8
7. İlkokul ve ilk öğretmen okulları	9
MATERYAL VE YÖNTEM	11
1. Araştırmanın yapılacağı ilkokullar hakkında genel bilgi	11
2. Örneklem tekniği	11
3. Anketlerin geliştirilmesi ve uygulanması ...	13
4. Verilerin değerlendirilmesi	14
BULGULAR	15
TARTIŞMA VE SONUÇ	50
ÖNERİLER	54
ÖZET	56
KAYNAKLAR	59
EKLER	62
EK I	62
EK II	70
EK III	77
EK IV	80

T A B L O L A R L İ S T E S İ

.Sayfa

TABLO 1 : Okul Gruplarına Göre Alınan Öğretmen Sayısı.....	12
TABLO 2 : Okul Gruplarına Göre Alınan Öğrenci Sayısı.....	13
TABLO 3 : Öğretmenlerin Temel Özelliklerine Göre Dağılımı.....	15
TABLO 4 : Sağlık Konularına İlişkin Bilgi Sorularına Doğru Cevap Veren Öğretmenlerin Okul Gruplarına Göre Dağılımı.....	16
TABLO 5 : Öğretmenlerin Bilgi Sorularına Verdikleri Doğru-Yanlış Cevaplar ve Yüzdeleri.....	18
TABLO 6 : Öğretmenlerin Mezun Oldukları Okullara Göre Yüzdeleri.....	18
TABLO 7 : Öğretmenlerin Kentsel, Gecekondu ve Kırsal Bölgelerde Çalışma Yüzdeleri.....	18
TABLO 8 : Çocuk Sahibi Olan ve Olmayan Öğretmenlerin Yüzdeleri.....	19
TABLO 9 : "Bebeğe İlk Yapılan Aşı Hangisidir?" Sorusuna Öğretmenlerin Verdikleri Cevapların Çocuk Sahibi Olma Durumuna Göre Dağılımı.....	20
TABLO 10: "Yeni Doğan Bir Bebek En İyi Ne İle Beslenmeli" Sorusuna Öğretmenlerin Verdikleri Cevapların Çocuk Sahibi Olma Durumuna Göre Dağılımı.....	21
TABLO 11: "Sıyrık Şeklindeki Yaralara Ne Yaparsınız" Sorusuna Öğretmenlerin Verdikleri Cevapların Çocuk Sahibi Olma Durumuna Göre Dağılımı.....	22

TABLO 12: "En Etkili Gebeliği Önleme Yöntemi Sizce Hangisidir" Sorusuna Öğretmenlerin Verdikleri Cevapların Çocuk Sahibi Olma Durumuna Göre Dağılımı.....	23
TABLO 13: "Doğum Öncesi Bakımın Amacı Nedir" Sorusuna Verilen Cevapların Öğretmenlerin Mezun Oldukları Okullara Göre Dağılımı.....	24
TABLO 14: "Ani Karın Ağrısı Olan Birine İlk Olarak Yapacağınız En Doğru İşlem Ne Olmalıdır" Sorusuna Verilen Cevapların Öğretmenlerin Mezun Oldukları Okullara Göre Dağılımı.....	25
TABLO 15: "Dengeli Beslenme Nedir" Sorusuna Verilen Cevapların Öğretmenlerin Mezun Oldukları Okullara Göre Dağılımı.....	26
TABLO 16: "Aile Planlamasının En Önemli Amacı Nedir" Sorusuna Verilen Cevapların Öğretmenlerin Mezun Oldukları Okullara Göre Dağılımı.....	27
TABLO 17: "Sizce Aile Planlaması Nedir" Sorusuna Verilen Cevapların Öğretmenlerin Mezun Oldukları Okullara Göre Dağılımı.....	28
TABLO 18: "18, 21, 38, 40." Sorulara Verilen Doğru Cevapların Öğretmenlerin Kenttsel Bölgedeki Görev Sürelerine Göre Dağılımı.....	29
TABLO 19: "18, 21, 38, 40." Sorulara Verilen Doğru Cevapların Öğretmenlerin Gecekondu Bölgesindeki Görev Sürelerine Göre Dağılımı.....	30
TABLO 20: "18, 21, 38, 40." Sorulara Verilen Doğru Cevapların Öğretmenlerin Kırsal Bölgedeki Görev Sürelerine Göre Dağılımı.....	31
TABLO 21: Puanlı "16, 26, 30." Sorulara Verilen Doğru Yanlış Cevapların Okul Guruplarına Göre Dağılımı.....	32
TABLO 22: Öğrencilerin Temel Özelliklerine Göre Dağılımı.....	33
TABLO 23: Sağlık Konularına İlişkin Bilgi Sorularına Doğru Cevap Veren Öğrencilerin Okul Guruplarına Göre Dağılımı.....	34
TABLO 24: Öğrencilerin Bilgi Sorularına Verdikleri Doğru-Yanlış Cevaplar ve Yüzdeleri.....	36
TABLO 25: Öğrencilerin Cinsiyete Göre Dağılım Yüzdeleri.....	36
TABLO 26: Öğrencilerin Anne Eğitim Yüzdeleri.....	36
TABLO 27: Öğrencilerin Baba Eğitim Yüzdeleri.....	37

G İ R İ Ő V E A M A Ç

Çağımızda ÷lkemizin ve diğler ulusların üzerinde durdukları en önemli konu, çok sayıda yüksek nitelikli insan gücüne sahip olmaktır. Bir ulusun kalkınması ve ekonomik gelişmenin hızlanması, böyle kişilerin toplumda çoğalması ile mümkündür.

÷lkemizde önemli sağlık sorunları yaratan doğurganlığın yüksek oluşu nedeni ile nüfus piramidi gelişmiş ÷lkelerdekini tersi bir durum gösterdiği bilinen bir gerçektir. Buna göre 0-14 yaş grubu genel nüfusun % 41 - 67 sini oluşturmaktadır (1).

Gençlerin çoğunlukta olduğu ÷lkelerde koruyucu sağlık hizmetlerine ağırlık veren sağlık eğitiminin ve hizmetlerinin uygulanması daha fazla önem taşımaktadır. Bu çocukların anneleri olan 15 + 49 yaş grubundaki kadınların nüfusu % 21'dir. Görüldüğü gibi anne ve çocuklar nüfusun yaklaşık 2/3 sini oluşturmaktadır (2).

Türkiye 44 milyon nüfuslu geniş bir ÷lkedir. Nüfusun %44'ü kentsel % 56'sı kırsal bölgelere yerleşmiştir (3).

Görüldüğü gibi doğurganlık oranının yüksek oluşu, kırsal ve kentsel bölgelerde yüzbinlerce insanın yetersiz çevre koşulları içinde yaşaması, önemli sağlık sorunlarının doğmasına neden olmuştur. Bunların başında beslenme bozuklukları, bulaşıcı hastalıklar, parazitler hastalıklar, çevre ve yaşam koşullarının bozulması, yüksek çocuk ve anne ölümleri gelmektedir.

Bu kişilerin sağlıklarının korunması ve bulaşıcı hastalıkların önlenmesi için sağlık eğitiminin üzerinde önemle durulması gerekir. Bu nedenle okullarda öğrencilere sağlık ve sağlığın korunması konularında eğitim yapılmalı ve iyi alışkanlıklar kazandırılmalıdır(4).

Çocuğa okul sıralarında iken sağlık konusunda bilgi verilir ve bu yolda iyi alışkanlıklar elde etmesi sağlanırsa, bu alışkanlıkların ileride, bireyin üzerine aile reisi veya ev kadınlığı sorumluluğunu aldığı zaman ailenin sağlığının daha düzenli korunmasını da sağlamış olur. Eğitim için en uygun zamanın okul çağı olması ve ilkokul eğitiminin zorunlu olması okulda sağlık eğitimi yapılmasının gerekliliğini daha da vurgulamaktadır.

Bütün öğretmenlerin sağlık eğitimini öğrencilerine ve öğrenci ailelerine bilinçli ve yeterli bir şekilde yapmaları, bulaşıcı hastalıkların yayılmalarını önlemeleri ve hasta olanların ilk belirtilerinin başladığı anda gerekli sağlık kuruluşlarına gönderebilmeleri için yeterli bilgiye sahip olmaları gerekir. Bu da ilgili kuruluşların okullarda sağlık eğitimine önem vermesi ile gerçekteşebilir. Okullarda sağlık eğitimine önem verildiği zaman sağlıklı kişilerin sayısı artmış ve sağlık düzeyi de yükselmiş olacaktır.

Bu nedenle, çalışmamız sosyo-ekonomik ve kültürel bakımlardan farklı yerlerde görev yapan ilkokul öğretmenlerinin ve son sınıf öğrencilerinin sağlık konularına ilişkin bilgi düzeylerinin değerlendirilmesi ve bunları etkileyen faktörleri araştırmayı amaçlamıştır.

GENEL BİLGİLER

I- SAĞLIK VE HASTALIK

Kişileri, sağlıklı yada hasta olarak tanımlamak çoğu zaman olanak dışıdır. Bunun doğal bir sonucu olarak da sağlık ve hastalık durumlarını birbirinden ayıran kesin bir çizginin varlığından söz etme olanağıda yoktur. Sağlığın çeşitli tanımları vardır. Dünya Sağlık Örgütü "Sağlık yalnız hastalık ve sakatlığın olmaması değil, aynı zamanda, bedensel, ruhsal ve toplumsal yönden tam bir iyilik durumudur" diye tanımlamaktadır(5).

Bu tanımlamada sağlıklı olmanın başlıca beş koşula dayanıldığı görülmektedir:

- 1- Hasta olmamak,
- 2- Sakat olmamak,
- 3- Bedensel yönden tam bir iyilik durumunda olmak,
- 4- Ruhsal yönden tam bir iyilik durumunda olmak,
- 5- Toplumsal yönden tam bir iyilik durumunda olmak,

Bu koşulların karmaşıklığı ve kapsamlarının genişliği göz önüne alındığında, bir bireyi sağlıklı yada hasta olarak tanımlamanın güçlüğü kolayca anlaşılmaktadır. Ayrıca bu koşulların zamana, bireye ve toplumlara göre değişmeler göstermeside sağlıklı olma durumunun karmaşıklığını artıran diğer önemli nedendir.

Bireylerin birbiriyle, topluluk ve toplumla uyum içinde olması için bazı gereksinimlerinin yerine getirilmiş olması zorunludur. Bu gereksinimler arasında sağlık eğitimi ve hizmetlerini, sağlıklı barınak sağlanmasını, iyi ve dengeli beslenmeyi, sosyal güven ve sosyal refahı, ekonomik kalkınmayı, ulusal gelişimin dengeli dağılımını ve benzeri koşulları sayabiliriz. Bu gereksinimlerin hepsinin ayrı ayrı vaz geçilmez önemleri vardır. Bunların hepsi birden sağlanırsa bireyin uyumu sağlıklı olabilir. Ancak bir öncelik sırası tanınacak olursa sağlığı ve sağlık eğitimini birinci sıraya koymak gerekir(6).

II- SAĞLIĞI ETKİLİYEN DURUMLAR

Bir toplumun sağlık sorunları, diğer sorunları ile bağ-

lantılıdır. Bu nedenle sağlık sorunu soyut olarak değerlendirilemez. Nüfusun hızla artması, yetersiz ve dengesiz beslenme, alt yapı kuruluşunun önceden planlanmayıışı, sanayileşme, endüstrileşme, atom çağı devrinin başlaması, hava kirliliği, kırsal yöreden kentsel yöreye olan göçler, çevre koşullarının yetersizliği, bulaşıcı hastalıklar ve sağlık eğitiminin yetersiz oluşu gibi bir çok durumlar insan sağlığını etkisi altına alarak bazı sağlık sorunlarının artmasına neden olmaktadır(7-8!).

Bireyin ve bunlara bağlı olarak toplumun sağlığının korunması ve devamının sağlanmasında rol oynayan bu faktörlerin sağlık üzerine etkilerini belirleyebilmek için bu faktörlerden en önemli olanlarının açıklanmasında yarar görülmüştür.

1- Nüfusun sağlık üzerine etkisi:

Nüfus artışı artık bir dünya sorunu olmuştur. Nüfus artış hızının ekonomiyi ve bunu oluşturan aşırı doğurganlığın sağlığı olumsuz yönde etkilemesi, gelişmekte olan ülkelerde bu nedenin ortadan kalkmasını zorunlu kılmaktadır(9).

Nüfus artış hızı ülkelere göre değişiklik gösterir. İlerlemiş ülkelerde 0,4-1,2 % dir. Gelişmekte olan ülkeler, örneğin bazı Latin Amerika Devletlerinde 3,0-3,6 % bazı Asya ve Afrika ülkelerinde ise % 3 dolaylarındadır (10).

Bir çok ülkelerde gözleendiği gibi, Türkiye nüfusuda yüksek doğum ve ölüm oranları ile karakterize olmaktadır. Son araştırmalara göre, kaba doğum oranı binde 37,5 ve kaba ölüm oranı binde 12-13 dür.

Buna neden olan aşırı doğurganlık sağlığı hem doğrudan hem de dolaylı olarak etkilemektedir. Ailede çocuk sayısı ve doğumlar arası sürenin anne ve çocuk sağlığı üzerine etkisini gösteren çok sayıda araştırma vardır. Bu araştırma sonuçlarına göre, ailede çocuk sayısı arttıkça, çocuk ölümleri artmakta, hastalanma oranı yükselmekte, beslenme durumu bozulmakta ve zeka

gelişimleri gerilemektedir. Bu sorun anne açısından ele alındığında ise, dört ve daha fazla çocuğu olan kadınlarda jinekolojik şikayet ve hastalıkların, dörtten az çocuklu kadınlara kıyasla önemli ölçüde arttığı görülmektedir.

Nüfusun sağlık üzerine dolaylı etkisine gelince, bilimsel araştırmalar göstermiştir ki, beslenme, konut durumu, eğitim ve çevre koşulları gibi faktörlerin kişinin sağlık düzeyi üzerine etkisi vardır (11).

Bu nedenle Türkiye'de 1.4.965 yıl ve 557 sayılı yasa ile aile planlaması çalışmaları başlamıştır.

Aile planlaması, ailelerin istedikleri sayıda ve arzuladıkları zaman çocuk sahibi olmaları demektir. Nüfus planlaması hiç bir zaman ailenin mecburi sınırlandırılması anlamını taşımaz. Evli çiftlerin tamamen serbest iradeleri ile bakabilecekleri kadar çocuğa sahip olabilmeleridir. Amaç, annenin sağlığını kazanmasına yardımcı olmak, her yönden sağlıklı çocuklar yetiştirmesini sağlamaktır. Aynı zamanda istenmeyen gebeliklerin tehlikeli yollarla sona erdirilmesini önlemek ve annelere tıbbi yoldan gebelikten korunulmasını öğretmektir (12).

2- Beslenmenin sağlık üzerine etkisi:

Nüfusun hızla çoğalması, üretimin az tüketimin fazla olması, satın alma gücünün yetersizliği ve bilgisizlik gibi bazı durumlarda beslenme sorunlarını ortaya çıkarmaktadır.

Bugün dünyada milyonlarca insan sürekli açlık ve yetersiz beslenmenin getirdiği ölüm ve hastalıklarla savaşırken, diğerleri aşırı ve yanlış beslenmenin yol açtığı bozukluklar yüzünden yaşamlarını erken yaşlarda yitirmekte veya çalışamaz duruma gelmektedir (13).

Görüldüğü gibi yetersiz ve dengesiz beslenme sorunları insanların sağlığını bozan etmenlerin başında yer almaktadır (13-14).

Sağlık durumunun devam edebilmesi için ve organizmanın normal büyüyüp gelişebilmesi için çocuğun ilk günlerden itibaren

ve çocukluğunun her döneminde bileşim ve miktarca yeterli şekilde beslenmesi gereklidir. Toplumlar bu konuda yeterince eğitilmedikleri için, bir çok insan gereksinimi olan besin maddelerinden ne kadar ve nasıl yenmesi gerektiğini bilmemektedir (15).

3- Bireysel hijyenin sağlık üzerine etkisi:

Temizlik bireysel ve sosyal sağlığımızın dayandığı bir temel olmakla beraber aynı zamanda uygarlık düzeyimizin bir göstergesidir. Bireysel hijyen, toplu yaşayış halinde daha büyük önem kazanmaktadır.

Vücut temizliğine dikkat edilmezse, deri yoluyla vücuda giren enfeksiyonlara ortam hazırlanmış olur.

Eller vücudun çevre ile en tehlikeli temasını yapan ve en çok kirlenen kısımlarıdır. Çevreden alınacak çeşitli mikropları ellerle gözlere, ağıza, besin maddelerine veya derinin herhangi mikrop girebilecek yerlerine bulaştırmak daima mümkündür (16-17).

Ağız temizliği, hem ağzın içindeki organların fizyolojik görevi için gerekli hem de ağız yoluyla vücuda giren mikroplara karşı koruyucudur.

Günümüzde, insanların sağlığı ve korunuşu açısından bireysel hijyenine dikkat etmesi ve önem vermesi gerekmektedir (18).

4- Çevre koşullarının sağlık üzerine etkisi:

Çevre, sorunları ile birlikte, insanın var olduğu her yerde söz konusudur. Farklı olan çevre değil, insanın kendisi ve içinde yaşadığı toplumun çevreyi kirletme gücü düzeyidir. Genellikle insan çevresiyle uyum içinde ve belli bir dengenin sağlanmasıyla yaşamını sürdürür, bazı durumlarda bu denge bozulabilir. İnsan kendi etkinlikleri sonucu doğal çevre dediğimiz sağlık için sakıncalı etkenlerle yüklü bir ortam oluşturmaktadır.

Çevre sağlığı, özellikle insanların oluşturduğu yapay çevrelerdeki sağlık sakıncalarını önlemek ya da hafifletmek amacını güden uygulama ve çalışmaları kapsamaktadır (19).

Nüfusun hızla artması ve endüstri merkezlerinin şehirlerde yoğunlaşması, toplumun kırsal kesimden yaşama koşulları daha iyi olan kentlere göç etmesine, plansız ve hesapsız göç neticesi her türlü ekonomik, sosyal düzensizlikleri ve sağlık tehlikelerinin bulunduğu bir yerleşme şekli olan gecekonduların çoğalmasına neden olmuştur (20).

1955 yılında, gecekonduların tüm konutlar içindeki payı % 3,5 iken 1975 yılında bu oran % 29,7 ye yükselmiştir. 1975 yılında gecekonduların Ankara, İzmir ve İstanbul'daki tüm konutlar içindeki payı % 67,5'dir (21).

Ülkemizde konutların sağlık koşullarına uygun olmayışı bulaşıcı hastalıkların kolayca yayılmasına neden olmaktadır (23). Dar bir alana sıkışmış olarak yaşayan, bir odada bir kaç kişi birden yatan, mutfak, banyo, tuvalet, elektrik, su gibi gereksinimleri karşılanmayan ve en önemlisi hastalıklardan korunma yöntemlerini bilmeyen ailelerde enfeksiyonların yayılmasını önlemek olanaksızdır (22).

5- Bulaşıcı hastalıkların sağlık üzerine etkisi:

Bulaşıcı hastalıklar, insanlık tarihinin her çağında önemli sağlık sorunları olmuştur. Son yüzyılda koruyucu ve tedavi edici tıp alanlarındaki gelişmelerle hemen her toplumda bulaşıcı hastalıklar azalmış olmakla beraber, gene de toplum sağlığı yönünden önemini kaybetmiş sayılmaz. Gelişmekte olan ülkelerde enfeksiyon hastalıklarının hâlâ bir sorun olarak devam ettiği ve Türkiye'de de bu sorunun önemini koruduğu istatistiklerle belirlenmiştir (23).

Bugün köy ve kasabalarımızın % 53'ü yeterli içme suyuna sahip değildir. Su, bugün büyük şehirlerimizde önemli bir sorundur. Su ve kanalizasyon sistemindeki yetersizliklerin bir çok bulaşıcı hastalıklara yol açtığı bilinmektedir. Lağım akıntısı karışmış bir su şebekesinden, su içen bireylerin tifo, paratifo, dizanteri, kolera, enfeksiyöz hepatit v.b. gibi hastalıklara yakalandığı ülkemizde en sık görülen olaylardır (24).

tilmesi, sağlık hizmetlerinden faydalanma yollarının gösterilmesi ile beraber öğretilenlerin uygulanmasının da bir alışkanlık haline getirilmesi ile mümkün olabilir (30).

7- İlkokul ve ilköğretmen okulları:

Türk Milli Eğitiminin amaçlarını gerçeleştirmekle yükümlü olan kişiler öğretmenlerdir. Öğretmen, yaşam ortamı, sevgi deryası olan bir mesleğin mensubudur. O, insan mimarıdır, toplumun sevinci, güzelliği ve geleceği olan çocuklarını en duyarlı ölçülerden daha geçerli ve güvenilir ölçülerle, yetenek, duygu ve bilgi gücüyle ölçer, ona biçim verir, değerlendirir, onu yeniden yaratır (31).

İlkokul ğretmeni, Milli Eğitim Bakanlığı tarafından ilkokulda eğitim yapmak üzere görevlendirilmiş kişidir (32).

Toplumumuzda, Tanzimat döneminin yenileşme girişimleri arasında 1848'de bir ğretmen okulu açılıncaya kadar yalnızca ğretmen yetiştiren bir meslek okulu yoktu. Öğretici statüsündeki kişiler genellikle, orta ve yüksek ğretim kurumları olan medreselerden yetişiyo, bazen de otodidakt olarak, başka deyişle kendi kendini yetiştirmiş kişiler arasından atanıyordu.

Yurdumuzda ğretmen yetiştirmek üzere ilk ğretmen okulu 133 yıl önce "DARULMUALLİMİN" adıyla 16 mart 1848 de İstanbul'da açılmıştır. 1950 den sonra açılan ilkokuldan sonra altı, orta okuldan sonra üç yıl olan ilköğretmen okulları 1973-1974 yılına kadar devam etmiştir. Bu ğretim yılından sonra ilköğretmen yetiştiren okullar, ilkokuldan sonra yedi, orta okuldan sonra dört yıla çıkmıştır. İki sene sonrada bu okullar modern fen ve matematik programlarının uygulandığı ğretmen liselerine dnştrlmştir. 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanununun 43. maddesinin her kademedeki ğretmen adayının yüksek öğrenimden geçmesi hükmüne göre iki yıllık eğitim enstitüleri açılmıştır. Bu enstitülerin programları 1978 - 1979 ğretim yılında yeniden değerlendirilmiş, yetersiz görülerek yeni bir program uygulanmıştır. 20 Temmuz 1982

gün 17760 sayalı resmi gazetede yayınlanarak 41 sayılı kanun hükmünde kararname ile eğitim yüksek okulları halinde üniversitelere bağlanmıştır. Şimdi öğretmen lisesi mezunları, üniversite sınavı ile girdikleri iki yıllık eğitim enstitülerinden sınıf öğretmeni olarak mezun olmaktadır.

Daha önceleri öğretmene olan ihtiyaç nedeniyle lise mezunları fark dersi vererek ilkokul öğretmeni olabilmekteydi. Fakat bu uygulama 1970-1971 öğretim yılında kalkmıştır.

Bizde, sınıf öğretmeni yetiştiren 17 Eğitim Enstitüsü bulunmaktadır. Bu okulların müfredat programlarında sağlık bilgisi dersleri yoktur. Yalnız öğretmen okullarında (1976-1977 öğrenim yılına kadar) zorunlu derslerin yanında altı tane de seçmeli ders olduğunu görmekteyiz. Sağlık konuları ise bu derslerden İş ve Teknik Eğitim dersi adı altında öğretmen adaylarına verilmekteydi (33-34).

İlkokul müfredat programında ise sağlık konuları I,II,III. sınıflarda Sosyal Bilgiler dersi içinde, IV ve V. sınıflarda ise, "Sağlığımızı koruyalım" ünitesi adı altında Fen ve Tabiat bilgisi dersinde öğrencilere verilmektedir.

İsteyen öğretmenlere Hizmet İçi Eğitim Dairesi sağlık kursu açabilmektedir. Okulların çok dağınık ve fazla olması, bu konuda eğitilmiş kişilerin az olması nedeniyle uygulama yeterli olmamıştır (33).

M A T E R Y A L V E Y Ö N T E M

Ankara ili Çankaya kaymakamlığına bağlı altı ilkokulda okuyan son sınıf öğrencileri ve öğretmenlerin sağlık konuları hakkındaki bilgi düzeylerinin, sosyo-ekonomik seviyesi yüksek ve düşük olan grupların karşılaştırmalı bir biçimde incelendiği bu araştırmada betimleyici (tanımlayıcı) bir yöntem uygulanmıştır.

ARAŞTIRMANIN YAPILACAĞI İLKOKULLAR HAKKINDA GENEL BİLGİ

Araştırma evreni olarak, Ankara ili Çankaya kaymakamlığına bağlı ilkokullar alınmış ve bunlar arasından altı ilkokul seçilmiştir. Seçilen bu okullarda sabahçı ve öğlenci gruplar olmak üzere ikili eğitim yapılmakta olup okullar arasında şube sayıları farklılık göstermektedir.

Çankaya ilkokulu beşinci sınıf şube sayısı 5, Salih Alptekin ilkokulu 5, Köşklüdere ilkokulu 4, Kayaş ilkokulu 2, Yeni Bayındır köyü ilkokulu 1, Eski Kıbrıs köyü ilkokulu da 1 şubeden oluşmaktadır.

Aynı zamanda Çankaya ilkokulunda 39, Salih Alptekin ilkokulunda 33, Köşklüdere ilkokulunda 24, Kayaş ilkokulunda 11, Yeni Bayındır ilkokulunda 7, Eski Kıbrıs köyü ilkokulunda 4 öğretmen vardır. Toplam öğretmen sayısı 118'dir.

5. sınıfta okuyan öğrenci sayıları ise Çankaya ilkokulunda 235, Salih Alptekin ilkokulunda 220, Köşklüdere ilkokulunda 187, Kayaş ilkokulunda 72, Yeni Bayındır köyü ilkokulunda 21, Eski Kıbrıs köyü ilkokulunda ise 11 öğrenci vardır. Toplam öğrenci sayısı 746'dır.

ÖRNEKLEM TEKNİĞİ

Araştırma içine giren okullar, çevrenin öğretmen ve öğrenci üzerindeki etkinliğini değerlendirebilmek için buldukları bölgelere göre kentsel, gecekondu ve kırsal bölgelerdeki okullar diye üç grupta toplanmıştır.

Okul gurupları, ilk öğretim müdürlüğünden alınan ve ilkokulların isimleri ile adreslerini gösteren listeden yararlanılarak seçilmiştir.

Öğretmenler, örnekleme dahil edilmaden hepsi alınmıştır.

TABLO 1: ÖĞRETMENLERİN OKUL GURUPLARINA GÖRE DAĞILIMI

OKUL GURUPLARI	ÖĞRETMEN SAYISI	ÖRNEĞE ALINAN ÖĞRETMEN SAYISI	%
X Kentsel bölge	72	72	61
XX Gecekondü böl.	35	35	30
XXX Kırsal bölge	11	11	9
TOPLAM	118	118	100

X: Çankaya ilkokulu, Salih Alptekin ilkokulu

XX: Köşklüdere ilkokulu, Kayaş ilkokulu

XXX: Yeni Bayındır köyü ilkokulu, Eski Kıbrıs köyü ilkokulu

İlkokullarda birinci sınıftan başlayarak yapılan sağlık eğitiminin son sınıfta yoğunlaştığı ve öğrencilerin anket sorularını anlayıp doğru cevaplar verebilmeleri düşünüldüğü için son sınıf öğrencileri arasından seçilen denekler araştırma kapsamına alınmış ve diğer sınıflar araştırma dışında bırakılmıştır. Bu seçilen ilkokullarda son sınıf öğrencilerinin toplam sayılarının 746 olduğu saptanmıştır. Bu kitle genişliğinden basit rasgele örneklem ile örneklem genişliğini,

$$n = \frac{t^2 P Q N}{d^2 (N-1) t^2 p Q}$$

formülü yardımıyla $n=88$ olduğu hesaplanmıştır. Buna 118 öğretme- nide ekliyerek, $n=88+118=206$ örneklem genişliği belirlenmiştir. 88 öğrenciden ne kadarını hangi okullardan alınacağını belirli- yebilmek için tabakalara basit rasgele örneklem uygulanmıştır. Bu duruma göre kentsel bölgeden 53, gecekondu bölgesinden 31, kır- sal bölgeden ise 4 öğrenci seçilmiştir. Bu öğrenciler, basit ras- gele sayılar tablosundan yararlanılarak listelerden alınmıştır.

TABLO 2: ÖĞRENCİLERİN OKUL GURUPLARINA GÖRE DAĞILIMI

OKUL GURUPLARI	ÖĞRENCİ SAYISI	ÖRNEĞE ALINAN ÖĞRENCİ SAYISI	%
Kentsel bölge	455	53	60
Gecekondü böl.	259	31	35
Kırsal bölge	32	4	5
TOPLAM	746	88	100

Veri toplama amacı olarak EK I ve EK II de verilen öğretmen ve öğrenci için ayrı hazırlanan soru kağıtları kullanılmıştır.

ANKETLERİN GELİŞTİRİLMESİ VE UYGULANMASI

İlkokul öğretmenlerinin ve son sınıf öğrencilerinin sağlık konularına ilişkin bilgi düzeylerinin değerlendirilmesi amacı ile düzenlenen soru kağıtlarında araştırma kapsamına giren deneklere ilişkin özel bilgiler ile, öğrencilerde bireysel hijyen, bulaşıcı hastalıklar, koruyucu hekimlik, çevre hijyeni, öğretmenlerde ise aile planlaması, ana sağlığı, çocuk sağlığı ve her iki grubunda beslenme ve ilk yardım konularına ilişkin sorular sorulmuştur. Sorular, deneklerin eğitim seviyesi göz önüne alınarak ve Milli Eğitim Bakanlığı tarafından hazırlanan ilkökul müfredat programlarından ve birinci sınıftan beşinci sınıfa kadar okutulan ders kitaplarından yararlanılarak geliştirilmiştir.

Soruların geçerliliğini saptamak amacı ile Kurtuluş ilkökullunda 10 öğretmen ve 10 son sınıf öğrencisi üzerinde uygulama yapılmış, elde edilen sonuçlara göre geçersiz olan sorular düzeltilerek soru kağıdı yeniden düzenlenmiştir.

Deneklere anketler verilmeden önce araştırmanın amacı ve sorulara en doğru biçimde cevap vermeleri gerektiği hakkında açıklamada bulunulmuştur. Anketlerin denekler tarafından doldurulması ortalama 20-25 dakika almış ve kontrol edilerek toplanmıştır.

VERİLERİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Soru kağıtları ile araştırma kapsamına giren öğretmenlere 40, öğrencilere ise 39 soru sorulmuştur. Elde edilen veriler araştırmacı tarafından veri kodlama kağıtlarına geçirilerek, H.Ü. bilgi işlem merkezinde bilgi sayarlarda değerlendirilmiştir.

Deneklerin sağlık konularına ilişkin bilgilerini değerlendirmek için sorulara verdikleri doğru cevapların okul guruplarına göre dağılımları alınmıştır. Daha sonra önemli görülen sorulara verilen cevaplarla öğretmenlerde, mezuniyet yılı, görev süreleri, mezun oldukları okul, sahip oldukları çocuk sayısı öğrencilerde ise, baba eğitimi, anne eğitimi, cinsiyet gibi bağımsız değişkenlerle ayrı ayrı kroslanmışır. Öğretmenlerde erkek öğretmen sayısı az, öğrencilerde ise yaş gurupları arasında önemli bir fark olmadığı için bu bağımsız değişkenlerle karşılaştırma yapılmamıştır. Aynı zamanda verilere göre bekar ve dul öğretmenlerin sayısı çok az bulunduğundan çocuk sayısı ile bilgi sorularınının kroslanmasında çocuğu olan ve çocuğu olmayan (bekar + çocuksuz dul) öğretmenler diye iki gurup halinde toplanmıştır.

Bulguların istatistiksel değerlendirilmesi ki-kare ve t önemlilik testine göre yapılmıştır.

B U L G U L A R

Öğretmenlerin temel özelliklerine göre dağılımı ve sağlık konularına ilişkin bilgi sorularına doğru cevap veren öğretmenlerin okul guruplarına göre dağılımı TABLO 3 ve TABLO 4'de verilmiştir.

Araştırma kapsamına alınan 118 öğretmenin 92'si İlk Öğretmen Okulu 10'nu Eğitim Enstitüsü ve 16'sıda liseden sonra fark dersi vererek öğretmen olmuşlardır. Sağlık kursuna katılan 14 öğretmenin 11'i kentsel bölgedeki okullarda görev yapmaktadır. 1973 ve daha önceki yıllarda mezun olmuş 83 öğretmenin 51'i yine kentsel bölgedeki okullarda öğretmendirler (TABLO 3).

TABLO 4: SAĞLIK KONULARINA İLİŞKİN BİLGİ SORULARINA DOĞRU CEVAP VEREN ÖĞRETMENLERİN OKUL GURUPLARINA GÖRE DAĞILIMI

SORU NO.	n:72 KENTSEL BÖL.		n:35 GECEKONDU BÖL.		n:11 KIRSAL BÖL.		n:118 TOPLAM	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
11	71	99	35	100	11	100	117	99
12	69	96	35	100	11	100	115	97
13	2	3	6	17	1	9	9	8
14	36	50	15	43	8	73	59	50
15	22	31	10	29	3	27	35	30
16	Puanlı soru							
17	57	79	32	91	6	55	95	81
18	68	94	35	100	11	100	114	97
19	10	14	5	14	1	9	16	14
20	14	19	12	34	1	9	27	23
21	15	21	6	17	0	0	21	18
22	67	93	35	100	11	100	113	96
23	72	100	33	94	11	100	116	98
24	72	100	35	100	11	100	118	100
25	69	96	34	97	11	100	114	97
26	Puanlı soru							
27	52	72	25	71	6	55	83	70
28	54	75	28	80	11	100	93	79
29	66	92	33	94	11	100	110	93
30	Puanlı soru							
31	70	97	35	100	10	91	115	97
32	12	17	13	37	2	18	27	23
33	36	50	19	54	6	55	61	52
34	55	76	25	71	5	46	85	72
35	46	64	24	69	4	36	74	63
36	35	47	13	37	7	64	55	47

SORU NO.	n:72 KENTSEL BÖL.		n:35 GECEKONDU BÖL.		n:11 KIRSAL BÖL.		n:118 TOPLAM	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
37	53	74	29	83	7	64	89	75
38	51	71	23	66	11	100	85	72
39	14	19	8	23	2	18	24	20
40	55	76	28	80	11	100	94	80
TOPLAM	1243	60	631	31	190	9	2069	100

Genel sağlık konularına ilişkin bilgi sorularına kentsel bölgedeki okullarda (Çankaya İlkokulu+Salih Alptekin İlkokulu) görev yapan öğretmenlerin % 60'ı doğru cevap verirken, gecekondü bölgesinde (Kayaş İlkokulu+Köşklüdere İlkokulu) ki öğretmenlerde % 31'e ve kırsal kesimde (Eski Kıbrıs Köyü İlkokulu+Yeni Bayındır Köyü İlkokulu) ki öğretmenlerde ise % 9'a düşmüştür.

(TABLO 4).

TABLO 5: ÖĞRETMENLERİN BİLGİ SORULARINA VERDİKLERİ DOĞRU-YANLIŞ CEVAPLAR VE YÜZDELERİ

BİLGİ SORULARI	DOĞRU CEVAPLAR		YANLIŞ CEVAPLAR		TOPLAM	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
27	2069	65	1117	35	3186	100

Bilgi sorularına verilen cevaplar her soru için ayrı değerlendirilmiştir. 27 bilgi sorusu için öğretmenlerin % 65'i doğru cevap verirken % 35'i ise yanlış cevap vermiştir. (TABLO 5).

TABLO 6: ÖĞRETMENLERİN MEZUN OLDUKLARI OKULLARA GÖRE YÜZDELERİ

İLK ÖĞRETMEN OKULU		EĞİTİM ENSTİTÜSÜ		LİSE FARK		TOPLAM	
Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
92	78	10	8	16	14	118	100

Araştırmaya alınan öğretmenlerin % 78'i ilk öğretmen okulu, % 14'ü liseden sonra fark dersi veren öğretmenler ve % 8'i eğitim enstitüsü mezunlarıdır (TABLO 6).

TABLO 7: ÖĞRETMENLERİN KENTSEL, GECEKONDU VE KIRSAL BÖLGELERDE ÇALIŞMA YÜZDELERİ

BÖLGELER	GÖREV YAPAN ÖĞ.		GÖREV YAPMIYAN ÖĞ.		TOPLAM	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Kentsel	102	86	16	14	118	100
Gecekondu	94	80	24	20	118	100
Kırsal	95	81	23	19	118	100

Öğretmenlerin % 19'u kırsal bölgede çalışmamış olmasına rağmen % 86'sı kentsel bölgede görev yapmıştır (TABLO 7).

TABLO 8: ÖĞRETMENLERİN ÇOCUK DURUMUNA GÖRE DAĞILIMI

ÇOCUĞU OLAN ÖĞ.		ÇOCUĞU OLMAYAN ÖĞ.		TOPLAM	
Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
89	75	29	25	118	100

Öğretmenlerin % 75'i çocuk sahibi iken, % 25'ininde çocuğu yoktur (TABLO 8).

TABLO 9: "BEBEĞE İLK YAPILAN AŞI HANGİSİDİR" SORUSUNA ÖĞRETMENLERİN VERDİKLERİ CEVABIN ÇOCUK SAHİBİ OLMA DURUMUNA GÖRE DAĞILIMI

ÇOCUK DURUMU	DOĞRU CEVAP		YANLIŞ CEVAP		TOPLAM	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Çocuğu olmıyan	15	52	14	48	29	100
Çocuğu olan	68	76	21	24	89	100
TOPLAM	83	70	35	30	118	100

$$X^2=6.38$$

S.D=1

$$P < 0.05$$

Tabloda görüldüğü gibi "Bebeğe ilk yapılan aşı hangisidir" sorusuna verilen doğru cevaplar, çocuğu olmıyan öğretmenlerde % 52 iken, çocuğu olan öğretmenlerde % 76'ya yükselmiştir.

Yapılan X^2 analizinde ise öğretmenlerin sahip olduğu çocuk sayısı ile "Bebeğe ilk yapılan aşı hangisidir" sorusuna verdikleri cevaplar arasında önemli bir ilişki bulunmuştur. ($X^2=6.38$ $P < 0.05$). Bu ilişkide önemliliği yaratan çocuğu olmıyan öğretmenlerin oluşturduğu birinci gruptur (TABLO 9).

TABLO 10: "YENİ DOĞAN BİR BEBEK EN İYİ NE İLE BESLENMELİ" SORUSUNA ÖĞRETMENLERİN VERDİKLERİ CEVAPLARIN ÇOCUK SAHİBİ OLMA DURUMUNA GÖRE DAĞILIMI

ÇOCUK DURUMU	DOĞRU CEVAP		YANLIŞ CEVAP		TOPLAM	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Çocuğu olmıyan	28	97	1	3	29	100
Çocuğu olan	84	94	5	6	89	100
TOPLAM	83	70	35	30	118	100

$$T=0.46$$

$$S.D=116$$

$$Tt=1.98$$

$$\text{Yanılma olasılığı}=0.05$$

$T=0.46$, 0.05 olasılıkta fark istatistiki olarak önemli değildir.

"Yeni doğan bir bebek en iyi ne ile beslenmeli" sorusuna çocuğu olmıyan öğretmenlerin % 97'si, çocuğu olan öğretmenlerin ise % 94'ü doğru cevap vermiştir.(TABLO 10).

Toplam olarak, bu soruya öğretmenlerin % 95'i doğru cevap vermiş, yanlış cevap verenler ise % 5'e düşmüştür (TABLO 10).

TABLO 11: "SIYRIK ŞEKLİNDEKİ YARALARA NE YAPARSINIZ" SORUSUNA ÖĒ-
RETMENLERİN VERDİKLERİ CEVAPLARIN ÇOCUK SAHİBİ OLMA DURU-
MUNA GÖRE DAĞILIMI

ÇOCUK DURUMU	DOĒRU CEVAP		YANLIŞ CEVAP		TOPLAM	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
ÇocuĒu olmayan	17	59	12	41	29	100
ÇocuĒu olan	44	49	45	51	89	100
TOPLAM	61	52	57	48	118	100

T:085

S.D:116

Tt:1.98

Yanılma olasılıĒı:0.05

T:0.85, 0.05 olasılıkta fark istatistiki olarak önemli deĒildir.

"Sıyrık Şeklindeki yaralara ne yaparsınız?" sorusuna çocuĒu olmayan öĒretmenlerin % 59'u, çocuĒu olan öĒretmenlerin ise % 49'u doĒru cevap vermiştir.(TABLO 11)

Toplam olarak bu soruyu öĒretmenlerin % 52'si doĒru, % 48'i de yanlış cevap vermiştir.(TABLO 11).

TABLO 12: "EN ETKİLİ GEBELİĞİ ÖNLEME YÖNTEMİ SİZCE HANGİSİDİR" SORUSUNA ÖĞRETMENLERİN VERDİKLERİ CEVAPLARIN ÇOCUK SAHİBİ OLMA DURUMUNA GÖRE DAĞILIMI

ÇOCUK DURUMU	DOĞRU CEVAP		YANLIŞ CEVAP		TOPLAM	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Çocuğu olmayan	7	24	22	76	29	100
Çocuğu olan	9	10	80	90	89	100
TOPLAM	16	14	102	86	118	100

χ^2 : 3.67

S.D: 1

$P > 0.05$

Yapılan χ^2 analizinde öğretmenlerin "En etkili gebeliği önleme yöntemi sizce hangisidir" sorusuna verdikleri cevapların çocuk sayısına göre dağılımları arasında istatistiksel olarak önemli bir fark bulunamamıştır (χ^2 : 3.67 $P > 0.05$) (TABLO 12).

TABLO 13: "DOĞUM ÖNCESİ BAKIMIN AMACI NEDİR" SORUSUNA VERİLEN CEVAPLARIN ÖĞRETMENLERİN MEZUN OLDUKLARI OKULLARA GÖRE DAĞILIMI

MEZUN OLDUKLARI OKUL	DOĞRU CEVAP		YANLIŞ CEVAP		TOPLAM	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
İlk öğretmen ok.	5	5	87	95	92	100
Eğitim enstitüsü	5	50	5	50	10	100
Lise fark	1	6	15	94	16	100
TOPLAM	94	80	24	20	118	100

χ^2 : 21.39

S.D: 2

P < 0.05

Tabloda görüldüğü gibi "Doğum öncesi bakımın amacı nedir" sorusuna Eğitim Enstitüsü mezunlarının % 50'si doğru cevap vermiş iken, liseden sonra fark derslerini vererek öğretmen olanlarda % 6'ya ve İlk Öğretmen okulu mezunlarında % 5'e düşmüştür.

Yapılan χ^2 analizinde ise öğretmenlerin mezun oldukları okul ile "Doğum öncesi bakımın amacı nedir" sorusuna verdikleri cevaplar arasında önemli bir ilişki bulunmuştur (χ^2 :21.39 P < 0.05) Bu ilişkide önemliliği yaratan Eğitim Enstitüsü mezunu öğretmenlerin oluşturduğu gurup atıldıktan sonra diğer iki gurup arasında istatistiksel olarak fark bulunmamıştır (χ^2 : 0.01 P > 0.05).

(TABLO 13).

TABLO 14:10 "ANI KARIN AGRISI OLAN BIRINE İLK OLARAK YAPACAĞINIZ EN DOĞRU İŞLEM NE OLMALIDIR" SORUSUNA VERİLEN CEVAPLARIN ÖĞRETMENLERİN MEZUN OLDUKLARI OKULLARA GÖRE DAĞILIMI

MEZUN OLDUKLARI OKUL	DOĞRU CEVAP		YANLIŞ CEVAP		TOPLAM	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
İlk Öğretmen Ok.	72	78	20	22	92	100
Eğitim Enstitüsü	6	60	4	40	10	100
Lise fark	7	44	9	56	16	100
TOPLAM	85	72	33	28	118	100

$\chi^2:8.84$

S.D:2

$P < 0.05$

Tabloda görüldüğü gibi "Ani karın ağrısı olan birine ilk olarak yapacağınız en doğru işlem ne olmalı" sorusuna İlk Öğretmen Okulu mezunlarının % 78'i doğru cevap vermiş iken, Eğitim Enstitüsü mezunlarında % 60 ve liseden sonra fark derslerini vererek öğretmen olanlarda ise % 44'e düşmüştür (TABLO 14)

Yapılan χ^2 analizinde öğretmenlerin mezun oldukları okul ile "Ani karın ağrısı olan birine ilk olarak yapacağınız en doğru işlem ne olmalı" sorusuna verdikleri cevaplar arasında önemli bir ilişki bulunmuştur ($\chi^2:8.84$ $P < 0.05$). Bu ilişkide önemliliği yaratan liseden sonra fark derslerini vererek öğretmen olan grup atıldıktan sonra diğer iki grup arasında istatistiksel olarak fark bulunmamıştır ($\chi^2:1.67$ $P > 0.05$) (TABLO 14)

TABLO 15: "DENGELİ BESLENME NEDİR" SORUSUNA VERİLEN CEVAPLARIN
ÖĞRETMENLERİN MEZUN OLDUKLARA OKULLARA GÖRE DAĞILIMI

MEZUN OLDUKLARI OKUL	DOĞRU CEVAP		YANLIŞ CEVAP		TOPLAM	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
İlk Öğretmen Ok.	87	95	5	5	92	100
Eğitim Enstitüsü	8	80	2	20	10	100
Lise fark	11	69	5	31	16	100
TOPLAM	106	90	12	10	118	100

$\chi^2:11.09$

S.D:2

$P < 0.05$

Yapılan χ^2 analizinde öğretmenlerin mezun oldukları okul ile "Dengeli beslenme nedir" sorusuna verdikleri cevaplar arasında önemli bir ilişki bulunmuştur ($\chi^2:11.09$ $P < 0.05$). Bu ilişkide önemliliği yaratan liseden sonra fark derslerini vererek öğretmen olan grup atıldıktan sonra, diğer iki grup arasında istatistiksel olarak fark bulunmamıştır ($\chi^2:2.99$ $P > 0.05$) (TABLO 15).

TABLO 16: "AİLE PLANLAMASININ EN ÖNEMLİ AMACI NEDİR" SORUSUNA VERİLEN CEVAPLARIN ÖĞRETMENLERİN MEZUN OLDUKLARI OKULLARA GÖRE DAĞILIMI

MEZUN OLDUKLARI OKUL	DOĞRU CEVAP		YANLIŞ CEVAP		TOPLAM	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
İlk Öğretmen Ok.	22	24	70	76	92	100
Eğitim Enstitüsü	3	30	7	70	10	100
Lise fark	5	31	11	69	16	100
TOPLAM	30	25	88	75	118	100

χ^2
X:0.50

S.D:2

P > 0.05

Yapılan χ^2 analizinde öğretmenlerin mezun oldukları okul ile "Aile planlamasının en önemli amacı nedir" sorusuna verdikleri cevap dağılımları arasında istatistiksel olarak önemli bir ilişki bulunmamıştır (χ^2 :0.50 P > 0.05) (TABLO 16).

TABLO 17: "SİZCE AİLE PLANLAMASI NEDİR" SORUSUNA VERİLEN CEVAPLARIN ÖĞRETMENLERİN MEZUN OLDUKLARI OKULLARA GÖRE DAĞILIMI

MEZUN OLDUKLARI OKUL	DOĞRU CEVAP		YANLIŞ CEVAP		TOPLAM	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
İlk öğretmen Ok.	75	82	17	18	92	100
Eğitim Enstitüsü	8	80	2	20	10	100
Lise fark	11	69	5	31	16	100
TOPLAM	94	80	24	20	118	100

$\chi^2:1.37$

S.D:2

$P > 0.05$

Yapılan χ^2 analizinde öğretmenlerin mezun oldukları okul ile "Sizce aile planlaması nedir" sorusuna verdikleri cevaplar arasında istatistiksel olarak önemli bir ilişki bulunmamıştır ($\chi^2:1.3 P > 0.05$) (TABLO 17).

TABLO 18: "18, 21, 38, 40."SORULARA VERİLEN DOĞRU CEVAPLARIN ÖĞ-
RETMENLERİN KENTSEL BÖLGEDEKİ GÖREV SÜRELERİNE GÖRE DAĞI-
LIMI

GÖREV SÜRESİ	18. SORU		21. SORU		38. SORU		40. SORU		TOPLAM	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Yapmıyan	16	100	2	13	15	94	14	88	16	100
1-5 yıl	57	95	11	18	42	70	48	80	60	100
6-10 yıl	22	100	5	23	16	73	16	73	22	100
11-15 yıl	12	100	3	25	6	50	10	83	12	100
16 +	7	88	0	0	6	75	6	75	8	100
TOPLAM	114	97	21	18	85	72	94	80	118	100

$\chi^2:4.02$

S.D:12

$P > 0.05$

Yapılan χ^2 analizinde öğretmenlerin kentsel kesimdeki görev süreleri ile 18, 21, 38, 40. sorulara verdikleri doğru cevapların dağılımları arasında istatistiksel olarak önemli bir ilişki bulunamamıştır ($\chi^2:4.02$ $P > 0.05$) (TABLO 18).

(TABLO 6) "18, 21, 38, 40."SORULARA VERİLEN DOĞRU CEVAPLARIN ÖĞ-
RETMENLERİN GECEKONDU BÖLGESİNDEKİ GÖREV SÜRELERİNE GÖRE
DAĞILIMI

GÖREV SÜRESİ	18. SORU		21. SORU		38. SORU		40. SORU		TOPLAM	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Yapmayan	21	88	4	17	19	79	22	92	24	100
1-5 yıl	51	98	12	23	33	63	38	73	52	100
6-10 yıl	30	94	5	16	23	72	25	78	32	100
11 +	10	100	2	20	10	100	9	90	10	100
TOPLAM	112	95	23	19	85	72	94	80	118	100

$$\chi^2:2.51$$

$$S.D:9$$

$$P > 0.05$$

Yapılan χ^2 analizinde öğretmenlerin gecekodu kesimindeki görev süreleri ile 18, 21, 38, 40. sorulara verdikleri doğru cevapların dağılımları arasında istatistiksel olarak önemli bir ilişki bulunamamıştır ($\chi^2:2.51$ $P > 0,05$) (TABLO 19).

TABLO 20: "18, 21, 38, 40." SORULARA VERİLEN DOĞRU CEVAPLARIN ÖĞRETMENLERİN KIRSAL BÖLGEDEKİ GÖREV SÜRELERİNE GÖRE DAĞILIMI

GÖREV SÜRESİ	18. SORU		21. SORU		38. SORU		40. SORU		TOPLAM	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Yapmayan	21	91	1	4	14	61	16	70	23	100
1-5 yıl	64	98	16	25	46	71	50	77	65	100
6 +	29	97	4	13	25	63	28	93	30	100
TOPLAM	114	97	21	18	85	72	94	80	118	100

$\bar{X}:4.74$

S.D:6

$P > 0.05$

Yapılan χ^2 analizinde öğretmenlerin kırsal kesimdeki görev süreleri ile 18, 21, 38, 40. sorulara verdikleri doğru cevapların dağılımları arasında istatistiksel olarak önemli bir ilişki bulunamamıştır ($\chi^2:4.74$ $P > 0.05$) (TABLO 20).¹

TABLO 21: PUANLI "16, 26, 30." SORULARA VERİLEN CEVAPLARIN OKUL GURUPLARINA GÖRE DAĞILIMI

OKUL GURUPLARI	BİLİYOR		BİLMİYOR		TOPLAM	
	Kişi	%	Kişi	%	Kişi	%
Kentsel bölge	177	82	39	18	216	100
Gecekondü bölgesi	89	85	16	15	105	100
Kırsal bölge	28	85	5	15	33	100
TOPLAM	294	83	60	17	354	100

$\chi^2:0.48$

S.D:2

$P > 0.05$

Yapılan χ^2 analizinde, puanlı 16, 26, 30. sorulara verilen cevapların okul guruplarına göre dağılımları arasında istatistiksel olarak önemli bir ilişki bulunmamıştır ($\chi^2:0.48$ $P > 0.05$). (TABLO 21).

Öğrencilerin temel özelliklerine göre dağılımı ve sağlık konularına ilişkin bilgi sorularına doğru cevap veren öğrencilerin okul guruplarına göre dağılımı TABLO 22 ve TABLO 23'de verilmiştir.

Araştırmaya alınan 88 öğrenciden 54'ü 11 yaşında, 1'i ise 16 yaşında'dır. Diğer sınıf arkadaşlarından büyük olan bu öğrencinin ailenin isteği ile okuldan alındığı, daha sonra ise ilkokulu bitirmek amacı ile tekrar gönderildiği öğrenilmiştir.

Cinsiyet açısından kız ve erkek öğrenciler arasında sayısal olarak bir fark görülmemiştir(TABLO 22).

Anneleri lise ve yüksek okul mezunu olan öğrencilerin % 100'ü kentsel bölgedeki, okur-yazar olmayan öğrencilerin % 100'ü ise gecekondü bölgesindeki okullarda olduğu görülmektedir (TABLO 22).

Babaları lise veya yüksek okul mezunu olan öğrencilerin % 86'sı kentsel bölgedeki,Okur-yazar olmayan öğrencilerin ise % 100'ünün de gecekondü bölgesindeki okullarda olduğu saptanmıştır (TABLO 22).

TABLO 23: SAĞLIK KONULARINA İLİŞKİN BİLGİ SORULARINA DOĞRU CEVAP VEREN ÖĞRENCİLERİN OKUL GURUPLARINA GÖRE DAĞILIMI

SORU NO	n:53 KENTSEL BÖL.		n:31 GECEKONDU BÖL.		n:4 KIRSAL BÖL.		n:88 TOPLAM	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
6	40	76	19	61	2	50	61	69
7	49	93	22	71	3	75	74	84
8	52	98	26	84	4	100	82	93
9	51	96	24	77	3	75	78	87
10	44	83	26	84	1	25	71	81
11	52	98	30	97	3	75	85	97
12	44	83	28	90	4	100	76	86
13	52	98	30	97	2	50	84	96
14	37	70	15	48	0	0	52	59
15	51	96	17	55	1	25	69	78
16	42	79	15	48	1	25	58	66
17	49	93	21	68	4	100	74	84
18	Puanlı soru							
19	17	32	7	23	0	0	24	27
20	52	98	31	100	4	100	87	99
21	53	100	27	67	4	100	84	96
22	Puanlı soru							
23	42	79	20	65	2	50	64	73
24	Puanlı soru							
25	44	83	29	94	4	100	77	88
26	38	72	15	48	1	25	54	61
27	25	47	11	36	0	0	36	41
28	37	70	23	74	3	75	63	72
29	53	100	31	100	4	100	88	100
30	53	100	30	97	2	50	85	97
31	22	42	13	42	0	0	35	40

SORU NO	n:53 KENTSEL BÖL.		n:31 GECEKONDU BÖL.		n:4 KIRSAL BÖL.		n:88 TOPLAM		
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	
32	34	64	21	68	0	0	55	63	
33	24	45	11	36	1	25	36	41	
34	11	21	6	19	0	0	17	19	
35	52	98	28	90	4	100	84	96	
36	52	98	30	97	4	100	86	98	
37	43	81	20	65	3	75	66	75	
38	52	98	29	94	4	100	85	97	
39	Puanlı soru								
TOPLAM	1267	64	655	33	68	3	1990	100	

Sağlık konularına ilişkin bilgi sorularına kentsel bölgedeki okullarda (Çankaya İlkokulu+Salih Alptekin İlkokulu) okuyan son sınıf öğrencilerinden % 64'ü doğru cevap verirken, gecekondu bölgesinde (Kayaş İlkokulu+Köşklüdere İlkokulu) ki son sınıf öğrencilerinde % 33 ve kırsal kesimde(Eski Kıbrıs Köyü İlkokulu+Yeni bayındır Köyü İlkokulu) ki son sınıf öğrencilerinde ise % 3'e düşmüştür (TABLO 23).

TABLO 24: ÖĞRENCİLERİN BİLGİ SORULARINA VERDİKLERİ DOĞRU-YANLIŞ CEVAPLAR VE YÜZDELERİ

BİLGİ SORULARI	DOĞRU CEVAPLAR		YANLIŞ CEVAPLAR		TOPLAM	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
30	1990	75	650	25	2640	100

Bilgi sorularına verilen cevaplar her soru için ayrı değerlendirilmiştir. 30 bilgi sorusu için öğrencilerin % 75'i doğru cevap verirken % 25'i ise yanlış cevap vermiştir (TABLO 24).

TABLO 25: ÖĞRENCİLERİN CİNSİYETE GÖRE YÜZDELERİ

KIZ ÖĞRENCİLER		ERKEK ÖĞRENCİLER		TOPLAM	
Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
40	45	48	55	88	100

Araştırmaya alınan öğrencilerin % 55'i erkek, % 45'i ise kız öğrencilerdir (TABLO 25).

TABLO 26: ÖĞRENCİLERİN ANNE EĞİTİM YÜZDELERİ

ANNE EĞİTİMİ	ÖĞRENCİ SAYISI	
	Sayı	%
Okur-yazar olmıyan	4	5
Okur-yazar	32	36
İlk-ortaokul	26	29.5
Lise-yüksek okul	26	29.5
TOPLAM	88	100

Öğrencilerin % 29.5'inin annesi ilk, orta, lise veya yüksek okul mezunu iken, % 5'inin ise okur yazar değildir (TABLO 26)

TABLO 27: ÖĞRENCİLERİN BABA EĞİTİM YÜZDELERİ

BABA EĞİTİMİ	ÖĞRENCİ SAYISI	
	Sayı	%
Okur-yazar olmıyan	2	2
Okur-yazar	16	18
İlk-orta okul	28	32
Lise-yüksek okul	42	48
TOPLAM	88	100

Öğrencilerin % 48'inin babası lise veya yüksek okul mezunu iken % 2'sinin babası okur yazar değildir (TABLO 27).

TABLO 28: "HERHANGİ BİR NEDENLE KIRIK MEYDANA GELDİĞİNDE İLK OLARAK YAPACAĞINIZ İŞLEM NE OLMALIDIR" SORUSUNA ÖĞRENCİLERİN VERDİKLERİ CEVAPLARIN CİNSİYETE GÖRE DAĞILIMI

CİNSİYET	DOĞRU CEVAP		YANLIŞ CEVAP		TOPLAM	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Kız	15	38	25	62	40	100
Erkek	20	42	28	58	48	100
TOPLAM	35	40	53	60	88	100

T:0.39

S.D:86

Tt:1.99

Yanılma olasılığı:0.05

T:0.39, 0.05 olasılıkta fark istatistiki olarak önemli değildir.

"Herhangi bir nedenle kırık meydana geldiğinde ilk olarak yapacağınız işlem ne olmalıdır" sorusuna, erkek öğrencilerin %42'si, kız öğrencilerin ise % 38'i doğru cevap vermiştir (TABLO 28).

Toplam olarak, bu soruya öğrencilerin % 60'ı yanlış cevap vermiş, doğru cevap verenler ise % 40'a düşmüştür (TABLO 28).

TABLO 29: "HASTA OLDUĞUNUZ ZAMAN TEDAVİ İÇİN NE YAPARSINIZ" SORUSUNA ÖĞRENCİLERİN VERDİKLERİ CEVAPLARIN CİNSİYETE GÖRE DAĞILIMI

CİNSİYET	DOĞRU CEVAP		YANLIŞ CEVAP		TOPLAM	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Kız	39	98	1	2	40	100
Erkek	46	96	2	4	48	100
TOPLAM	85	97	3	3	118	100

T:0.42

S.D:86

Tt:1.99

Yanılma olasılığı:0.05

T:0.42, 0.05 olasılıkta fark istatistiki olarak önemli değildir.

"Hasta olduğunuz zaman tedavi için ne yaparsınız" sorusuna kız öğrencilerin % 98'i, erkek öğrencilerin ise % 96'sı doğru cevap vermiştir (TABLO 29).

Toplam olarak, bu soruya öğrencilerin % 97'si doğru cevap verirken, yanlış cevap verenler % 3'e düşmüştür (TABLO 29).

TABLO 30) "DİŞLER NE ZAMAN FIRÇALANMALIDIR" SORUSUNA ÖĞRENCİLERİN VERDİKLERİ CEVAPLARIN CİNSİYETE GÖRE DAĞILIMI

CİNSİYET	DOĞRU CEVAP		YANLIŞ CEVAP		TOPLAM	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Kız	36	90	4	10	40	100
Erkek	40	83	8	17	48	100
TOPLAM	76	86	12	14	88	100

T:0.90

S.D:86

Tt:1.99

Yanılma olasılığı:0.05

T:0.90, 0.05 olasılıkta fark istatistikî olarak önemli değildir.

"Dişler ne zaman fırçalanmalıdır" sorusuna, kız öğrencilerin % 90'nı, erkek öğrencilerin ise % 83'ü doğru cevap vermiştir.

Toplam olarak, bu soruya öğrencilerin % 86'sı doğru cevap verirken, yanlış cevap verenler % 14'e düşmüştür. (TABLO 30).

TABLO 31: "ANA BESİN MADDELERİ NELERDİR" SORUSUNA ÖĞRENCİLERİN VERDİKLERİ CEVAPLARIN CİNSİYETE GÖRE DAĞILIMI

CİNSİYET	DOĞRU CEVAP		YANLIŞ CEVAP		TOPLAM	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Kız	36	90	4	10	40	100
Erkek	38	79	10	21	48	100
TOPLAM	74	84	14	16	88	100

T:1.38

S.D:86

Tt:1.99

Yanılma olasılığı:0.05

T:1.38, 0.05 olasılıkta fark istatistiki olarak önemli değildir.

"Ana besin maddeleri nelerdir" sorusuna, kız öğrencilerin % 90'ı, erkek öğrencilerin ise % 79'u doğru cevap vermiştir.

Toplam olarak, bu soruya öğrencilerin % 84'ü doğru cevap verirken, yanlış cevap verenler % 16'ya düşmüştür (TABLO 31).

TABLO 32: "MANAVDAN SATIN ALINAN YİYECEKLERİ YEMEDEN ÖNCE NE YAPMALIYIZ" SORUSUNA ÖĞRENCİLERİN VERDİKLERİ CEVAPLARIN CİNSİYETE GÖRE DAĞILIMI

CİNSİYET	DOĞRU CEVAP		YANLIŞ CEVAP		TOPLAM	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Kız	39	98	1	2	40	100
Erkek	45	94	3	6	48	100
TOPLAM	84	95	4	5	88	100

T:0.84

S.D:86

Tt:1.99

Yanılma olasılığı:0.05

T:0.84, 0.05 olasılıkta fark istatistikî olarak önemli değildir.

"Manavdan satın alınan yiyecekleri yemeden önce ne yapmalıyız" sorusuna, kız öğrencilerin % 98'i, erkek öğrencilerin ise % 94'ü doğru cevap vermiştir (TABLO 32).

Toplam olarak, bu soruya öğrencilerin % 95'i doğru cevap verirken, yanlış cevap verenler % 5'e düşmüştür (TABLO 32).

TABLO 33: "BAHÇEDE OYNARKEN YEDIĞİNİZ ELMANIN ÇÖPÜNÜ NE YAPARSINIZ" SORUSUNA ÖĞRENCİLERİN VERDİKLERİ CEVAPLARIN CİNSİYETE GÖRE DAĞILIMI

CİNSİYET	DOĞRU CEVAP		YANLIŞ CEVAP		TOPLAM	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Kız	39	98	1	2	40	100
Erkek	45	94	3	6	48	100
TOPLAM	84	95	4	5	88	100

T:0.84

S.D:86

Tt:1.99

Yanılma olasılığı:0.05

T:0.84, 0.05 olasılıkta fark istatistiki olarak önemli değildir.

"Bahçede oynarken yediğiniz elmanın çöpünü ne yaparsınız" sorusuna, kız öğrencilerin % 98'i, erkek öğrencilerin ise % 94'ü doğru cevap vermiştir (TABLO 33).

Toplam olarak, bu soruya öğrencilerin % 95'i doğru cevap verirken, yanlış cevap verenler % 5'e düşmüştür (TABLO 33)-

TABLO 34: "BURUN AKTIĞI ZAMAN NE ŞEKİLDE TEMİZLENİR" SORUSUNA ÖĞRENCİLERİN VERDİKLERİ CEVAPLARIN CİNSİYETE GÖRE DAĞILIMI

CİNSİYET	DOĞRU CEVAP		YANLIŞ CEVAP		TOPLAM	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Kız	34	85	6	15	40	100
Erkek	44	92	4	8	48	100
TOPLAM	78	89	10	11	88	100

T:0.98

S.D:86

Tt:1.99

Yanılma olasılığı:0.05

T:0.98, 0.05 olasılıkta fark istatistikî olarak önemli değildir.

"Burun aktığı zaman ne şekilde temizlenir" sorusuna, erkek öğrencilerin % 92'si, kız öğrencilerin % 85'i doğru cevap vermiştir (TABLO 34).

Toplam olarak, bu soruya öğrencilerin % 89'u doğru cevap verirken, yanlış cevap verenler % 11'e düşmüştür (TABLO 34).

TABLO 35: "ÇOCUK FELCİ HASTALIĞINDAN KORUNMAK İÇİN NE YAPMALIYIZ" SORUSUNA VERİLEN CEVAPLARIN ÖĞRENCİ ANNELERİNİN EĞİTİM DURUMUNA GÖRE DAĞILIMI

ANNE EĞİTİMİ	DOĞRU CEVAP		YANLIŞ CEVAP		TOPLAM	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Okur-yazar değil	2	50	2	50	4	100
Okur-yazar	24	75	8	25	32	100
İlk-orta okul	17	65	9	35	26	100
Lise-yüksek okul	20	77	6	23	26	100
TOPLAM	63	72	25	28	88	100

χ^2
X:1.95

S.D:3

P > 0.05

Yapılan χ^2 analizinde öğrencilerin "Çocuk felci hastalığından korunmak için ne yapmalıyız" sorusuna verdikleri cevapların anne eğitimlerine göre dağılımları arasında istatistiksel olarak önemli bir fark bulunamamıştır (χ^2 :1.95 P > 0.05) (TABLO 35).

TABLO 36: "BULAŞICI HASTALIKLARI YAPAN ETKEN NEDİR" SORUSUNA VERİLEN CEVAPLARIN ÖĞRENCİ ANNELERİNİN EĞİTİM DURUMUNA GÖRE DAĞILIMI

ANNE EĞİTİMİ	DOĞRU CEVAP		YANLIŞ CEVAP		TOPLAM	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Okur-yazar değil	1	25	3	75	4	100
Okur-yazar	26	81	6	19	32	100
İlk-orta okul	18	69	8	31	26	100
Lise-yüksek okul	19	73	7	27	26	100
TOPLAM	64	73	24	27	88	100

χ^2
X:5.92

S.D:3

P > 0.05

Yapılan χ^2 analizinde öğrencilerin "Bulaşıcı hastalıkları yapan etken nedir" sorusuna verdikleri cevapların anne eğitimlerine göre dağılımları arasında istatistiksel olarak önemli bir fark bulunamamıştır. (χ^2 : 5.92 P > 0.05) (TABLO 36).

TABLO 37: 7, 12, 15, 21, 30, 37, 38. SORULARA VERİLEN DOĞRU CEVAPLARIN ÖĞRENCİLERİN ANNELERİNİN EĞİTİM DURUMUNA GÖRE DAĞILIMI

ANNE EĞİTİMİ	7. SORU		12. SORU		15. SORU		21. SORU		30. SORU		37. SORU		38. SORU		TOPLAM	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Okur-yazar değil	3	4	3	4	1	1	3	4	4	4	5	2	3	4	4	5
Okur-yazar	26	35	29	38	21	30	29	35	30	35	21	32	31	36	32	36
İlk veya orta okul	21	28	23	30	22	32	26	31	26	31	20	30	25	29	26	30
Lise-Yüksek okul	24	32	21	28	25	36	26	31	25	29	23	35	25	29	26	30
TOPLAM	74	84.0	76	86	69	78	84	96	85	97	66	75	85	97	88	100.0

$$\chi^2 = 2.33$$

$$S.D. = 12$$

$$P > 0.05$$

Yapılan χ^2 analizinde 7, 12, 15, 21, 30, 37 ve 38. sorulara verilen doğru cevaplar ile öğrencilerin annelerinin eğitim durumu arasında istatistiksel olarak önemli bir ilişki bulunamamıştır. ($\chi^2 = 2.33$ $P > 0.05$) (TABLO 37).

TABLO 38: "HASTA ARKADAŞINIZIN EVİNE ZİYARETE GİTTİĞİNİZDE AYAK- KABILARINIZI NEDEN ÇIKARIRSINIZ" SORUSUNA VERİLEN CEVAPLARIN ÖĞRENCİLERİN BABALARININ EĞİTİM DURUMUNA GÖRE DAĞILIMI

BABA EĞİTİMİ	DOĞRU CEVAP		YANLIŞ CEVAP		TOPLAM	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Okur-yazar değil	0	0	2	100	2	100
Okur-yazar	9	56	7	44	16	100
İlk-orta okul	23	82	5	18	28	100
Lise-yüksek okul	34	81	8	19	42	100
TOPLAM	66	75	22	25	88	100

$\chi^2:10.55$

S.D:3

$P < 0.05$

Yapılan χ^2 analizinde "Hasta arkadaşınızın evine ziyarete gittiğinizde ayakkabılarınızı neden çıkarırsınız" sorusuna verdikleri cevaplar ile öğrencilerin babalarının eğitim durumu arasında önemli bir ilişki bulunmuştur ($\chi^2:10.55$ $P < 0.05$). Bu ilişkide önemliliği yaratan babaları okur yazar olmayan grup atıldıktan sonra diğer iki grup arasında istatistiksel olarak fark bulunmamıştır ($\chi^2:4.63$ $P > 0.05$) (TABLO 38).

TABLO 39: 7, 12, 15, 21, 23, 28, 30, 38. SORULARA VERİLEN DOĞRU CEVAPLARIN ÖĞRENCİLERİN BABALARININ EĞİTİM DURUMUNA GÖRE DAĞILIMI

BABA EĞİTİMİ	7. SORU		12. SORU		15. SORU		21. SORU		23. SORU		28. SORU		30. SORU		38. SORU		TOPLAM	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Okur-yazar değil	2	3	1	1	0	0.0	1	12	0	0.0	0	0.0	2	2	2	2	2	2
Okur-yazar	12	16	14	18	10	15	16	19	13	20	12	19	15	18	16	19	16	18
İlk veya ortaokul	20	27	25	39	20	29	26	31	19	30	19	30	27	32	26	31	28	32
Lise-Yüksek Okul	40	54	36	47	39	57	41	49	32	50	32	51	41	48	41	48	42	48
TOPLAM	74	84	76	86	69	78	84	96	64	73	63	72	85	97	85	97	88	100.0

$$\chi^2 = 3.36$$

$$S.D. = 14$$

$$P > 0.05$$

Yapılan χ^2 analizinde 8, 13, 16, 22, 24, 29, 31, 39. sorulara verilen doğru cevaplar ile öğrencilerin babalarının eğitim durumu arasında istatistiksel olarak önemli bir ilişki bulunmamıştır. ($\chi^2 = 3.36$ $P > 0.05$) (TABLO 39).

TABLO 40: PUANLI "18, 22, 24, 39" SORULARA VERİLEN CEVAPLARIN
OKUL GURUPLARINA GÖRE DAĞILIMI

OKUL GURUPLARI	BİLİYOR		BİLMİYOR		TOPLAM	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Kentsel bölge	45	21	167	79	212	100
Gecekondü bölgesi	42	34	82	66	124	100
Kırsal bölge	13	81	3	19	16	100
TOPLAM	100	28	252	72	352	100

$\chi^2:29.16$

S.D:2

$P < 0.05$

Yapılan χ^2 analizinde puanlı 18, 22, 24, 39. sorulara verilen cevapların okul guruplarına göre dağılımları arasında önemli bir ilişki bulunmuştur ($\chi^2:29.16$ $P < 0.05$). Bu ilişkide önemliliği yaratan kırsal bölgedeki okullarda okuyan öğrencilerin oluşturduğu gurup atıldıktan sonra, kalan iki gurup arasında da önemli bir ilişki bulunmuştur ($\chi^2:6.51$ $P < 0.05$). Bu ilişkide de önemliliği yaratan gecekondü bölgesindeki okullarda okuyan öğrencilerdir. (TABLO 40).

TARTIŞMA VE SONUÇ

Verilerin değerlendirilmesi sonucunda, elde ettiğimiz yüzde değerlerinin bölgelere göre farklılık göstermesi, öğretmen ve öğrencilerin bilgi düzeylerine sosyo-ekonomik ve kültürel faktörlerin etkili olduğunu düşündürmektedir.

Öğretmenlerin doğru cevap yüzdelerine bakıldığında, kentsel bölgedeki öğretmenlerin % 60'ı bilgi sorularına doğru cevap verirken, bu oran geçeköndü bölgesinde % 31'e ve kırsal bölgede % 9'a düşmüştür (TABLO 4).

Kentsel bölgedeki 72 öğretmenden 55'inin İlk Öğretmen Okulu mezunu olduğu, sağlık kursuna katılan 14 öğretmenden 11'inin bu bölgede görev yaptığı ve yine bu bölgedeki 51 öğretmenin 1973 ve daha önceki öğretim yıllarından mezun oldukları TABLO 3'de görülmektedir.

Liseden sonra fark dersi vererek öğretmen olanlar ile Eğitim Enstitüsü mezunlarının 13,34,29 ve 17. sorulara verdikleri doğru cevap yüzdelerinin İlk Öğretmen Okulu mezunlarından daha düşük olmasının, eğitimlerinde sağlık bilgisi dersi almamış olmalarının da etkili olduğunu göstermektedir (TABLO 13,14,15,17).

İlk Öğretmen Okullarında seçmeli dersler arasında sağlık bilgisi dersinin olması, sağlık kursuna katılan ve tecrübeli öğretmenlerin kentsel bölgede toplanmış bulunması, bu bölgedeki doğru cevap yüzdelerini etkiledikleri düşünülmektedir.

Araştırmamızda öğretmenlerin büyük bir kısmının aile planlamasının amacını bilmedikleri ve bu konuda yeterli bilgiye sahip olmadıkları saptanmıştır (TABLO 16).

"Aile planlamasının en önemli amacı nedir" sorusuna öğretmenlerin % 75'i yanlış cevap vermiştir (TABLO 16).

"En etkili gebeliği önleme yöntemi hangisidir" sorusuna ise öğretmenlerin % 86'sı yanlış cevap vermiştir (TABLO 12).

Buradan da, toplumumuzda eğitici pozisyonunda olan öğretmenlerimizin geliştirmekte olan ülkeler için büyük bir sorun olan aile planlamasının önemini yeterince kavrayamadıklarını düşündürmektedir.

Toplam olarak bilgi sorularına öğretmenlerin % 65'i doğru, % 35'i ise yanlış cevap vermiştir (TABLO 5).

Öğretmenlerin bilgi sorularına verdikleri doğru cevap yüzdelerinin fazla olması, sağlık konularına ait bilgi düzeylerinin yeterliliğini göstermektedir.

Ancak, bilgilerinin yeterli olmasının eğitim ile ilgili olmadığı, öğretmen okulları ve Eğitim Enstitüleri müfredat programlarında sağlık ile ilgili derslerin olmamasından anlaşılmıştır. Sağlık konularındaki bilgilenme kaynaklarının basın-yayın organları olduğu ve bu konuda çevrenin de önemli bir etken olduğu düşünülmüş, öğretmenlerin ifadelerinden de bunun doğru olduğu anlaşılmıştır.

Eğitim Enstitülerinde sağlık bilgisi derslerinin konulmaması bu konuya Milli Eğitim Bakanlığının gereken önemi vermediğini düşündürmekle birlikte ilköğretim müfredat programlarında sağlık ile ilgili konuların bulunması bizi çelişkiye düşürmüştür.

Bu konularda eğitim görmeden mezun olan sınıf öğretmenlerinin, basın-yayın organları ile edindikleri bilgilerle ilköğretim müfredat programlarını takip edebilmeleri ve ne dereceye kadar öğrenci üzerinde etken olabileceği tartışılabilir bir konudur.

Öğrencilerin doğru cevap yüzdelerine bakıldığında, kentsel bölgedeki öğrencilerin % 64'ü bilgi sorularına doğru cevap verirken, bu oran gecekondu bölgesinde % 33'e ve kırsal bölgede ise % 3'e düşmüştür (TABLO 23).

Sosyo-ekonomik ve anne-baba eğitim durumunun, öğrencilerin bilgi sorularına verdikleri doğru cevap yüzdelerini etkilediği görülmektedir.

Öğrencilerin % 29.5'inin anneleri ilköğretim, % 29.5'inin lise-yüksek okul % 36'sinin okur-yazar iken, % 5'inin annesi okur-yazar değildir (TABLO 26).

Anneleri lise-yüksek okul mezunu olan öğrencilerin % 100'ü kentsel, okur-yazar olmayan öğrencilerin ise % 100'ü gecekondu bölgesindeki okullarda okuyan öğrenciler olduğu saptanmıştır (TABLO 22) .

Anneleri okur-yazar olan ve olmayan öğrencilerin bilgi sorularına verdikleri doğru cevap yüzdeleri arasında büyük fark olduğu görülmüştür.

Öğrencilerin % 48'inin babası lise-yüksek okul, % 32'sinin ilk-orta okul, % 18'inin okur-yazar iken % 2'sinin okur-yazar değildir (TABLO 27) .

Babası lise-yüksek okul mezunu olan öğrencilerin % 86'sı kentsel bölge, okur yazar olmayan öğrencilerin % 100'ünün gecekodu bölgesindeki öğrencilerin oluşturduğu saptanmıştır (TABLO 22).

Toplam olarak bilgi sorularına öğrencilerin % 75'i doğru, % 27'si yanlış cevap vermiştir (TABLO 24).

Doğru cevap yüzdelerinin fazla olması, öğrencilerin sağlık konularına ait bilgi düzeylerinin yeterliliğini göstermektedir.

İlkokul müfredat programlarında, sağlık bilgisi ile ilgili konular olduğu görülmüştür. Sağlık konusundaki bilgi düzeylerine, öğrencilerin eğitimleri yanında, anne-baba eğitim durumlarının ve içinde yaşadıkları çevrenin de etkili olduğu düşünülmektedir.

İlk yardım konularında, kırsal kesimdeki öğrencilerin daha yeterli, buna karşılık beslenme konusunda kentsel bölgedeki öğrencilerin daha bilinçli olduğu gözlenmiştir.

Bu da, çevrenin ve sosyo-ekonomik durumun, öğrencinin bilgi düzeyine etken olduğu düşüncemizi doğrular niteliktedir.

Kentsel bölgedeki okullarda, sağlık bilgisi eğitiminin teorik ve pratik olarak yapıldığı, çeşitli gör-ışit araçlardan ve filmlerden faydalandığı gözlenmiştir. Gecekodu ve kırsal kesimdeki okullarda bu olanakların olmadığı, konuların teorik olarak verildiği, konuya öğrencinin ilgisinin yeterli kadar çekilmediği, bu yüzden kentsel bölgedeki öğrencilerin doğru cevap yüzdelerinin daha yüksek olduğu düşünülmektedir.

Yapılan araştırma sonucunda, öğretmen ve öğrencilerin sağlık konularındaki bilgileri yeterli bulunmuştur. Ancak, öğretmenlerin sağlık konularında ki eğitimlerinin yetersiz olduğu gözlenmiştir. Öğretmenlerin bilgilenmelerinde, basın-yayın organlarının ve buldukları bölgelerin daha etkili ol-

duđu dűnűlmektedir.

űrencilerde ise, anne ve baba eđitiminin, sosyo- ekonomik durumla -
rının da bilgi yűzdelerini etkilediđi saptanmıřtır.

ÖNERİLER

1- İlk okullarda, sağlık ile ilgili konuların müfredat programında değişik ders konuları içine dağıtılması yerine, sağlık bilgisi dersi adı altında toplanması, çocuğun konuya ilgisini çekmek ve konunun öğrenilmesini kolaylaştırmak açısından önemlidir.

2- Bütün okullarda sağlık bilgisi konularının, film, slayt ve çeşitli gör-ışit araçları kullanarak işlenmesini sağlamak amacıyla, gerekli araç ve gereçlerin okullara gönderilmesi, konuları desteklemek açısından önemlidir. Bu şekilde etkin ve kalıcı bir eğitimin olacağı ve öğrencinin konunun önemini daha iyi kavrayabileceği düşünülmektedir.

3- Öğretmenlerin yapacakları eğitimin etkili ve başarılı olması için, bu konuda iye yetişmiş olmaları gerekir. Bu yetişme Eğitim Enstitülerinin müfredat programlarına sağlık ile ilgili derslerin konulması, daha sonra da seminer, konferans ve bu konularda hizmet içi eğitim ile sağlanabilir.

4- Sağlık eğitiminin yeterli düzeyde yapılıp yapılmadığını değerlendirebilmek için, okullarda zaman zaman araştırmaların yapılması gerekir. Yapılacak olan bu araştırmalarla okullarda sağlık eğitiminin nasıl yapıldığı çocukların hangi konulara gereksinim duyduğu ve bu konulara istekli olup olmadığının saptanması, elde edilecek verilere göre Milli Eğitim Bakanlığı Milli Eğitim Müdürlüğü ve Sağlık Sosyal Yardım Bakanlığının işbirliği ile sağlık eğitim programlarının geliştirilmesi görüşü ileri sürülebilir.

Bu nedenle öğretmenlerimizin, mezun oldukları okullarda sağlık konularına içeren gerçekçi ve ciddi ders programları konularak onları eğitmek, bu konuda atılacak en önemli adım olacaktır.

Ö Z E T

Araştırma, Çankaya Kaymakamlığına bağlı kentsel, gecekondu ve kırsal bölgeden alınan ilkokullardaki öğretmenlerin ve son sınıf öğrencilerin, sağlık konularına ilişkin bilgilerini değerlendirmek ve bu bilgileri etkileyen faktörleri saptamak amacı ile planlanmış tanımlayıcı bir araştırmadır.

Araştırma, kentsel bölgeden 72 öğretmen, 53 öğrenci, gecekondu bölgesinden 35 öğretmen, 31 öğrenci ve kırsal bölgeden 11 öğretmen, 4 öğrenci olmak üzere 206 denek üzerinde yapılmıştır. Verileri toplamak amacı ile çeşitli kaynak kitaplardan ve dergilerden yararlanılarak hazırlanan soru kağıtları, listelerden seçilen Çankaya İlkokulu, Salih Alptekin İlkokulu, Köşklüdere İlkokulu, Kayaş İlkokulu, Yeni Bayındır Köyü İlkokulu ve Eski Kıbrıs Köyü İlkokullarındaki öğretmen ve öğrencilere araştırmacı tarafından dağıtılmıştır.

Öğretmenler için soru kağıdı, okulun adı, cinsiyet, medeni durum, çocuk sayısı, mezun olduğu okul ve mezuniyet yılını gösteren bağımsız değişkenler yanında sağlık konularını içeren 27 bilgi sorusunu kapsamaktadır. Sağlık konusuna ilişkin bilgi soruları Ana Sağlığı, Çocuk Sağlığı, Aile Planlaması, Beslenme ve İlk Yardıma yönelik beş konu alanını içermektedir.

Öğrenciler için soru kağıdı, okulun adı, yaş, cinsiyet, anne ve baba eğitimini gösteren bağımsız değişkenler yanında sağlık konularını içeren 30 bilgi sorusunu kapsamaktadır. Sağlık konusuna ilişkin bilgi soruları, kişisel hijyen, bulaşıcı hastalıklar, koruyucu hekimlik, beslenme, çevre hijyeni ve ilk yardıma yönelik altı konu alanını içermektedir.

Öğretmen ve öğrencilere verilen soru kağıtlarında doğru cevap verenlerin okul gruplarına göre dağılımı, bilgi işlem merkezi tarafından yapılmıştır. Daha sonra önemli görülen sorular bağımsız değişkenlerle karşılaştırılarak bunların etkisi araştırılmıştır. Puanlı olan sorularda ise her doğru cevap için bir puan verilmiş, bunların ortalamaları alınarak, o puanın altında ve

üstünde puan alan kişilerin sayısı bulunmuştur.

ÖĞRETMENLER

Değerlendirme sonunda kentsel bölgedeki öğretmenlerin, sağlık konularına ilişkin bilgi yüzde oranlarının, gecekondü ve kırsal bölgelerdeki öğretmenlerden daha yüksek olduğu saptanmıştır. Kırsal bölgedeki öğretmenlerin sağlık konularına ilişkin bilgi yüzde oranları, gecekondü bölgesindeki öğretmenlerden daha az olduğu saptanmıştır.

Araştırma kapsamına giren kentsel bölgedeki öğretmenlerin sağlık konularına ilişkin bilgilerinin, diğer bölgedeki öğretmenlere göre daha iyi olduğu, genelde tüm deneklerin bilgilerinin yeterli, ancak aile planlaması konusunda yetersiz oldukları saptanmıştır.

Öğretmenlerin mezun oldukları okulun, sağlık konusuna ilişkin bilgi yüzde oranlarını etkilediği saptanmıştır.

Sağlık eğitimi gören ve kurslara katılan öğretmenlerle diğerlerinin farklı bilgi düzeyine sahip olduğu saptanmıştır.

Öğretmenlerin, mezun olduktan sonra görev yapmış oldukları bölgelerin, sağlık konularına ilişkin bilgi yüzde oranlarını etkileyen bir faktör olmadığı saptanmıştır. Ancak oturdukları bölgenin etkili olduğu gözlenmiştir.

ÖĞRENCİLER

Değerlendirme sonunda, kentsel bölgedeki ilkokullarda okuyan öğrencilerin, sağlık konularına ilişkin bilgi yüzde oranları gecekondü ve kırsal bölgelerdeki ilkokullarda okuyan öğrencilerden daha yüksek olarak saptanmıştır. Kırsal bölgedeki ilkokullarda okuyan öğrencilerin sağlık konularına ilişkin bilgi yüzde oranları, gecekondü bölgesindeki öğrencilerden daha az olduğu saptanmıştır.

Araştırma kapsamına giren bölgelerdeki öğrencilerin yarısından fazlasının bilgi yüzde oranlarının % 50'nin üstünde ve sağlık konularına ilişkin bilgilerinin yeterli olduğu görülmüştür.

Öğrencilerin anne ve babalarının eğitim durumlarının, sağlık konularına ilişkin bilgilerini etkileyen bir faktör olduğu gözlenmiştir.

Anne ve babaların eğitim seviyesi yükseldikçe, öğrencilerin bilgilerinde de artma olduğu saptanmıştır.

Öğrencilerin cinsiyetlerinin, sağlık konularına ilişkin bilgi yüzde oranlarını etkileyen bir faktör olmadığı saptanmıştır.

Araştırma sonucunda, öğretmen ve öğrencilerin, sağlık ile ilgili bilgilerini daha iyi duruma getirmek amacıyla bazı önerilerde bulunulmuştur.

Bu önerilerde, Eğitim Enstitülerine sağlık eğitimi derslerinin konmasını, okullarda sağlık bilgisi derslerinin ayrı saatlerde yapılmasını, bu eğitimin yararlı olabilmesi için ailelerinde bu konularda eğitilmeleri gerektiğini ve bunun içinde öğretmenlerden faydalanılabileceğini, sağlık eğitiminin M.E.B ve SSB'nin ortak sorumluluğu altında olması gerektiğini içermektedir.

K A Y N A K L A R

- 1- Published by the World Bank, World Atlas of the Child. Newyork, 1979. s:26.
- 2- Saat,Z. "Alan Sağlık Eğitim Merkezleri ve Ebe," (Yayınlanmamış Bilim Uzmanlığı Tezi.Hacettepe Üniversitesi,1981). s:11.
- 3- 1980 Sayım sonuçları, Devlet İstatistik Enstitüsü.
- 4- Wheatley,G. ve Hallock,G. Health Observotion of School Children. 2.bs., Newyork, Mc Graw-hill Book Company, 1956. s:10-23.
- 5- Bakiler,S. "İşçi Sağlığı ve Güvenliğinde Tanım ve İlkeler," Ankara ve İzmir Tabip Odaları Bülteni. No.24-25, (Eylül-Ekim 1977). s:19-21.
- 6- Eren,N. "Sağlık Hizmetleri,Planlama ve Örgütlenmeğe İlişkin Genel Yaklaşım Yöntemleri," Ankara ve İzmir Tabip Odaları Bülteni. No.17, (şubat 1977). s:4-17.
- 7- Alan,T. "İnsan Sağlığı İçin evresindeki Tehlikeler," Sağlık Dergisi. Cilt XLVIII, No.3-4, (Mart-Nisan 1974). s:59-96.
- 8- Ağzitemiz,A. "İşyeri Dışında İşçi ve Ailesinin Sağlık Sorunları," Ankara ve İzmir Tabip Odaları Bülteni. No.24-25, (Eylül-Ekim 1977). s:64-72.
- 9- Harkavy,O. Tıpta Yenilikler. ed.şakir Eczacıbaşı, 9,Istanbul, Yayıncılık Maatbaası, 1967. s:18?19.
- 10- Hyde,H. ve Bloch,L. "Same Fact Invalved In The Population Explo-sion," The Journal of Medical Education. No.44, (Kasım 1969). s:39-42.
- 11- Fişek,N. "Dünyada ve Türkiye'de Nüfus Sorunu," (mimograf, Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesi Toplum Hekimliği).

- 12- S.S.Y.B. Hıfzıssıhha Okulu, Ana Sağlığı ve Aile Planlaması El Kitabı. No.2, Ankara, Ajans-Türk Matbaası, 1981. s:119.
- 13- Baysal, A. Beslenme. 3.bs., Ankara, Hacettepe Üniversitesi Yayınları, A-13, 1977. s:1-10.
- 14- Bahar, M. "Beslenme Sosyal Bir Sorun," Ankara ve İzmir Tabipler Odası Bülteni. No.22, (Temmuz 1977). s:52-58.
- 15- Sağır, H. "Beslenme Konusunda Batıl ve Yanlış İnançlar," Beslenme ve Diyet Dergisi. Cilt V, No.2, (Kasım 1976). s:162.
- 16- Fuerst, E. Fundamentals of Nursing. Philadelphia, I.B.Lippincot Company, 1974. s:180-188.
- 17- Yalın, Z. Koruyucu Hekimlik ve Halk Sağlığı. No.928, İstanbul, İstanbul Üniversitesi Yayınları, 1961. s:201-7.
- 18- Usmen, E. "Ankara ve Köylerinde İlk okul Çocuklarında Diş Çürüğü Prevalansı ve Bunu Etkileyen Bazı Faktörler," (Doğentlik Tezi, Hacettepe Üniversitesi, 1970). s:14.
- 19- Topuzoğlu, I. "Çevre Sağlığı ve İş Sağlığı," (mimoğraf, Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesi Toplum Hekimliği). s:2.
- 20- Dirican, R. "Kalkınma ve Sağlık," Ankara ve İzmir Tabip Odaları Bülteni. No.5, (Şubat 1976). s:25-27.
- 21- Buharalı, B. ve Başkaya, F. "Konut ve Sağlık Üzerine Kentleşme," Ankara ve İzmir Tabip Odaları Bülteni. No.13-14, (Ekim-Kasım 1976). s:73-85.
- 22- Alan, T. "Ev Çevresi," Sağlık Dergisi. Cilt XLVIII, No.11-12, (Kasım-Aralık 1974). s:57-61.
- 23- Batum, K. "Aşı ve Bağışıklık," Sağlık Dergisi. Cilt LII, No.7-8,

(Temmuz-Agustos 1977). s:3-4.

24- İşvar,C. "Bulaşıcı Hastalıklarla İlgili Bilgi , Tutum ve Davranış Araştırması," (Bilim Uzmanlığı Tezi, Hacettepe Üniversitesi,1978).s:9.

25- Arı,A."Aşılarla Bağışıklık ve Çocuk Sağlığı," Sağlık Dergisi. Cilt LII, No.5-6, (Mayıs-Haziran 1978). s:57-59.

26- Bilir,Ş."Hastalıklara Karşı Bağışıklık ve Aşılama," Beslenme ve Diyet Dergisi. Cilt III, No.1, (Ocak 1974). s:38-46.

27- Topuzoğlu,I. "Kazalar ve Korunma," (mimoğraf, Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesi). s:8.

28- Türkiye Kızılay Derneği, İlk Yardım. 2.bs., Ankara, Güzeli Sanatlar Matbaası, 1976. s:21-29.

29- Tokgöz,E. "Sağlık Ekonomisi," Toplum ve Hekim. No.5, (Mayıs-1978). s:26-29.

30- Fişek,N. "Toplum Sağlığı Düzeyinin Yükseltilmesinde En Önemli Araç:Eğitim," (mimoğraf, Hacettepe Üniversitesi Toplum Hekimliği). s:4.

31- Yılmaz,N. "Öğretmen," Öğretmen Dergisi. No.5, (Kasım 1981). s:21.

32- Milli Eğitim Bakanlığı, İlkokul Programı. İstanbul, Milli Eğitim Basımevi,1968.

33- Akbaş,A. Milli Eğitim Bakanlığı Yüksek Eğitim Genel Müdürlüğü Birim Müdürü, (Şahsi Görüşme).

34- Koçoğlu,M. Milli Eğitim Bakanlığı Okul Öncesi Temel Eğitim Genel Müdürlüğü Birim Müdürü,(Şahsi Görüşme).

EK: I

İLKOKUL ÖĞRETMENLERİNİN SAĞLIK KONUSUNDA
BİLGİLERİNİ DEĞERLENDİRMEYE İLİŞKİN
SORU KAĞIDI

SORU 1: Cinsiyetiniz

- 1 () Kız
2 () Erkek

SORU 2: Aşağıdaki okullardan hangisinde görev yapıyorsunuz?

- 1 () Çankaya İlkokulu
2 () Salih Alptekin İlkokulu
3 () Köşklüdere İlkokulu
4 () Kayaş İlkokulu
5 () Yeni Bayındır Köyü İlkokulu
6 () Eski Kıbrıs Köyü İlkokulu

SORU 3: Medeni durumunuz nedir?

- 1 () Evli
2 () Dul
3 () Bekar

SORU 4: Evli iseniz sahip olduğunuz çocuk sayısı?

SORU 5: Mezun olduğunuz okul,

SORU 6: Mezuniyet yılınız

SORU 7: Görev yaptığınız yerler ve süresi

- 1 () Kırsal
2 () Kentsel
3 () Gecekondu

SORU 8: Okulda veya mezun olduktan sonra sağlık ile ilgili bir kursa katıldınız mı?

- 1 () Evet
2 () Hayır

SORU 9: Evet ise süresi ve yeri

- 1 () Okulda
2 () Mezun olduktan sonra

SORU 10: Sizce okulda aldığınız sağlık bilgileri yeterlimi?

- 1 () Evet
2 () Hayır

SORU 11: Aşağıdakilerden hangisi kadın üreme organlarından değildir?

- 1 () Yumurtalıklar (overler)
- 2 () Rahim (uterus)
- 3 () Hazne (vajen)
- 4 () Apandisit

SORU 12: Gebelik aşağıdakilerden hangisi ile teşhis edilir?

- 1 () Annenin ifadesi
- 2 () Gebelik testleri
- 3 () Vajina akıntıda artma
- 4 () Yukarıdakilerden hiçbiri

SORU 13: Doğum öncesi bakımın amacı:

- 1 () Anneye sağlıklı bebek kazandırma
- 2 () Anneyi gebelik, doğum ve bebek bakımı konularında eğitme
- 3 () Tehlikeleri (komplikasyonları) erken önleme
- 4 () Annenin beslenmesini kontrol etme

SORU 14: Gebe kadının ilk üç ay içinde kızamıkcık geçirmesi neden tehlikelidir?

- 1 () Çocuğun düşmesine neden oluyor
- 2 () Annenin çok zor doğum yapmasına neden oluyor
- 3 () Çocuk sakat doğuyor
- 4 () Yukarıdakilerden hepsi

SORU 15: Ergenlik döneminden itibaren oluşan adet görme:

- 1 () Pis kanın dışarıya atılması, kanın temizlenmesidir.
- 2 () Olgunlaşmış yumurtanın dışarıya atılması.
- 3 () Döl yatağının iç tabakasında meydana gelen bir hadisenin gebelik olmamışsa dökülmesidir.
- 4 () bilmiyorum

SORU 16: Aşağıda belirtilen cümlelerden doğru bulduklarınızın yanındaki parantez içine (D), yanlış bulduklarınıza (Y) harfini koyunuz.

- 1 () Gebelikte sık yıkanmak bebek açısından sakıncalıdır
- 2 () Anne beşten fazla sigara içiyorsa bebek, düşük doğum ağırlığıyla doğabilir.

lıklı doğar ve geri zekalı olabilir.

SORU 17: Sizce aile planlaması nedir?

- 1 () Ailenin ekonomik durumunu planlaması
- 2 () Ailenin, istediği zaman istediği kadar çocuk sahibi olabilmesi
- 3 () Kadının istemediği gebeliği sonlandırması
- 4 () Bilmiyorum

SORU 18: Sizce, aile planlaması ile ilgili en doğru bilgiler nereden öğrenmeli?

- 1 () Basın-yayımdan
- 2 () Sağlık kuruluşlarından
- 3 () Kendi kullanarak
- 4 () Yakınlarından veya kullanan arkadaşlarından

SORU 19: En etkili gebeliği önleme yöntemi sizce hangisidir?

- 1 () Rahim içi araç (spiral, RİA)
- 2 () Ağızdan alınan hap
- 3 () Prezervatif (kaput)
- 4 () Geri çekme
- 5 () Hazneyi yıkama (lavaj)
- 6 () Diğerleri

SORU 20: Aile planlaması hizmetinin en önemli amacı aşağıdakilerden hangisidir?

- 1 () Nüfusu normal düzeyde tutmak
- 2 () Ane ve çocuk sağlığını korumak
- 3 () Halkın genel sağlığını korumak
- 4 () Nüfusu gençleştirmek

SORU 21: Yeni doğan sağlıklı bir bebek ne zaman beslenir?

- 1 () Doğumdan 24 saat sonra
- 2 () Doğumu takip eden saatlerde
- 3 () Doğumdan birkaç saat sonra
- 4 () Doğumdan üç ezan sonra

SORU 22: Zamanında doğmuş bir bebeğin ağırlığı ne kadardır?

- 1 () 2000 gr.

2 () 2200 gr.

3 () 3000 gr.

4 () 4000 gr.

SORU 23:Yeni doğan bir bebek en iyi ne ile beslenmeli?

1 () Vitamin değeri yüksek hazır mamalarla

2 () Anne sütü ile

3 () Nişasta ile

4 () Unlu mamalarla

SORU 24:Çocuğun güneşe çıkarılması gerekli mi?

1 () Evet

2 () Hayır

SORU 25:Evet ise neden gerekli? (hangi hastalıkta önemi var).

1 () Kızamık

2 () Zatürre

3 () Raşitizm

4 () Çocuk felci

SORU 26:Aşağıda belirtilen cümlelerden doğru bulduklarınızın yanındaki boşluğa (D),yanlış bulduklarınıza (Y) harfini koyunuz.

1 () Anne sütündeki demir ve kalsiyum bebeğin bağırsaklarında daha iyi emilir.Bu nedenle raşitizm ve anemi daha az görülür.

2 () Çocuğunu emdiren kadınlarda göğüs kanseri az görülmektedir.

3 () İsali olan bir çocuğa yalnız patates haşlaması verilmeli, diğer yiyecek ve içecekler verilmemelidir.

4 () Bebeğin beslenmesinde bir yaşından sonra ek besinlerin önemi büyüktür.

5 () Çocuğun aşısını yaptırmak için hastahaneye başvurulmalıdır.

SORU 27:Bebeğe ilk yapılan aşı aşağıdakilerden hangisidir?

1 () Boğmaca aşısı

2 () Tetanoz aşısı

3 () BCG aşısı

4 () Tifo aşısı

SORU 28:Beslenme nedir?

1 () Ac kalmamak için karnın doyurulması

2 () Proteinler, yağlar ve karbonhidratlardan eşit miktarda alınmasıdır

3 () Büyüme, yaşamın sürdürülmesi ve sağlığın korunması için besinlerin kullanılmasıdır

4 () İstediği her şeyi alıp yemesi

SORU 29:Dengeli beslenme aşağıdakilerden hangisidir?

1 () Protein ve vitaminden zengin yiyeceklerin tüketilmesi

2 () Vitamin ve karbonhidrattan zengin yiyeceklerin tüketilmesi

3 () Vücudun yaşama ve çalışması için gerekli besin ve enerjinin sağlanması

SORU 30:Aşağıda belirtilen cümlelerden doğru bulduğunuz yanındaki parantez içine (D), yanlış bulduklarınıza (Y) harfini koyunuz.

1 () Gebe kadının enerji dengesizliğine bağlı şişmanlaması doğumu güçleştirir.

2 () Yiyecekleri pişirirken tadına, güzel görünüşüne öncelikle dikkat etmeliyiz.

3 () Okul çocuklarının beslenme alışkanlığı dış sağlığını da etkiler.

4 () Gebe kadının demir ve kalsiyum gereksinimi normal bir kadına göre artmıştır.

5 () Yetersiz ve dengesiz beslenme, yalnız beden sağlığını değil, zeka gelişiminde etkiler.

6 () Hazır yiyecekler, pratik ve vitamin yönünden zengin olduğu için tercih edilmelidir.

SORU 31:Yaşam için gerekli besin öğeleri aşağıdakilerden hangisidir?

1 () Yağlar, karbonhidratlar

- 2 () Protein, su ve madensel tuzlar
3 () Yağlar, karbonhidratlar ve proteinler
4 () Proteinler, yağlar, karbonhidratlar, madenler, vitaminler ve su

SORU 32:Burun kanaması olan bir kişiye ilk olarak yapacağınız en doğru işlem ne olmalıdır?

- 1 () Sırt üstü yatırılır, burnuna pamuk tıkanır
2 () Burnuna pamuk tıkanır ve doktora götürülür
3 () Başı önüne eğilip dik oturtularak doktora götürülür
4 () Kanama durana kadar dik oturtularak baş arkaya itilir ve burnun iki kanadı bir gazlı bezle sıkılır
5 () Başı öne eğilip, dik oturtularak kanayan taraftan burun kemiği üzerine bastırılır

SORU 33:Düşme sonucu meydana galan sıyrık şeklindeki yaralara ne yaparsınız?

- 1 () Oksijenli su veya sabunlu su ile temizleyip tentürdiyot sürülerek temiz bir bezle sarılır
2 () Oksijenli su veya sabunlu su ile temizleyip, yara tozu ekilerek temiz bir bezle sarılır
3 () Sadece tentürdiyot sürülerek çabuk iyileşmesi için yara açık bırakılır
4 () Bilmiyorum

SORU 34:Ani karın ağrısı olan birine ilk olarak yapacağınız en doğru işlem hangisidir?

- 1 () Ağrı dindirici bir ilaç verilir
2 () Hiç birşey yapılmadan doktora götürülür
3 () Sıcak havlu, tuğla v.b karına konarak ağrının geçmesi beklenir
4 () Bilmiyorum

SORU 35:Derin bir kafa yaralanmasında (şuur açık) ilk olarak yapacağınız işlem ne olmalıdır?

- 1 () Mümkün olduğu kadar sarımadan, yaralı yan oturur vaziyet-

te hemen doktora götürülür

- 2 () Hasta, ayakları yüksekte oturur vaziyette yatırılır, bey- nin kanlanması sağlanarak doktora götürülür
- 3 () Kafasına buz konarak istirahat etmesi sağlanır
- 4 () Bilmiyorum

SORU 36:Göze yabancı bir cisim kaçtığıında ne yaparsınız?

- 1 () Göz ovuşturulmadan, temiz su ile ıslatılmış bir mendil u- cu ile cisim çıkartılır
- 2 () Göze üflenerek cismin çıkması sağlanır
- 3 () Pamuğa temiz bir mendil sarılarak göz kapağı üstünden bas- tırılmadan yukarı, aşağı ovularak cismin çıkması sağlanır
- 4 () Bilmiyorum

SORU 37:Güneş çarpması olan (baş ağrısı, kuru deri, ateş, bulantı ve kusma belirtileri gösteren) birine ilk olarak yapacağınız en doğru işlem hangisidir?

- 1 () Ağrı dindirici bir ilaç verilir, bol miktarda tuzlu içe- cekler içirilir
- 2 () Soğuk bir yere alınır, ıslak bir çarşafı ateşi düşürüle- rek bol içecek verilir
- 3 () Gölgeye alınıp yatırılır, üstü örtülerek sıcak tutulur
- 4 () Bilmiyorum

SORU 38:Mangaldan zehirlendiği bilinen ve şuuru yerinde olmayan birine ilk olarak yapılacak en doğru işlem ne ol- malıdır?

- 1 () Hiç birşey yapılmadan doktora götürülür
- 2 () Açık havaya çıkarılarak kusturulur
- 3 () Açık havaya çıkarılarak suni solunum yaptırılır
- 4 () Karbonatlı su ve sıcak içecekler verilerek hasta uyanık tutulur
- 5 () Bilmiyorum

SORU 39:Köpek tarafından ısırılmış birine ilk olarak yapa- cağınız en doğru işlem hangisidir?

- 1 () Isırılmış yer sabunlu su ile yıkanır, üstüne tentürdiyot sürülür ve hasta hemen doktora götürülür
- 2 () Isırılan yerden bir miktar kan akıtılarak, su ile yıkanır üstüne tentürdiyot sürülür ve hasta doktora götürülür
- 3 () Isırılan yer su ile yıkanır, bol tentürdiyot sürüldükten sonra yaranın hemen üstünden sıkıca bir bezle bağlanarak kan dolaşımına engel olunur ve hasta hemen doktora götürülür
- 4 () Bilmiyorum

SORU 40:Yılan ve akrep tarafından sokulmuş birine ilk olarak yapacağınız işlem ne olmalıdır?

- 1 () Sokulan yer kol veya bacak bölgesinde ise, hemen üstünden sarğı ile bağlanıp, sokulan yer haç şeklinde kesilir, kan akıtılır, amonyak sürülerek doktora götürülür
- 2 () Sokulan yere amonyak sürülerek doktora götürülür
- 3 () Hasta sakin bir yere alınır, sokulan yerin üstünden bağlanarak, yaraya alkol sürülür ve ağrılar için ağrı kesici ilaçlar verilir
- 4 () Sokulan yerin üstünden bağlanarak, zehirin kana karışması önlenir ve yaraya alkol sürülür

İLKOKUL SON SINIF ÖĞRENCİLERİNİN SAĞLIK KONUSUNDA
BİLGİLERİNİ DEĞERLENDİRMeye İLİŞKİN
SORU KAĞIDI

SORU 1: Yaşınız

SORU 2: Cinsiyetiniz

- 1 () Kız
2 () Erkek

SORU 3: Aşağıdaki okullardan hangisinde okuyorsunuz?

- 1 () Çankaya İlkokulu
2 () Salih Alptekin İlkokulu
3 () Köşklüdere İlkokulu
4 () Kayaş İlkokulu
5 () Yeni Bayındır Köyü İlkokulu
6 () Eski Kıbrıs Köyü İlkokulu

SORU 4: Annenizin eğitim durumu nedir?

- 1 () Okur-yazar değil
2 () Okur-yazar
3 () İlk-orta okul
4 () Lise-yüksek okul

SORU 5: Babanızın eğitim durumu nedir?

- 1 () Okur-yazar değil
2 () Okur-yazar
3 () İlk-orta okul
4 () Lise-yüksek okul

SORU 6: Kişisel hijyen nedir?

- 1 () El yıkama
2 () Temiz giyinme
3 () Spor yapma
4 () Kişisel temizlik

SORU 7: Eller ne zaman yıkanmalıdır?

- 1 () Kirlendikçe yıkanmalı
2 () Sabah ve akşam yıkanmalı
3 () Sabah ve akşam yemeklerden önce ve sonra, tuvalete girme-
den önce ve çıktıktan sonra yıkanmalı

SORU 8:El ve yüz yıkandıktan sonra nasıl kurulanmalıdır?

- 1 () Herkesin ayrı bir havlusu olmalı ve ona silerek kurulanmalı
- 2 () Bütün aile aynı havluya silerek kurulanmalı
- 3 () Bilmiyorum

SORU 9: Burun aktığı zaman ne şekilde temizlenir?

- 1 () Mendilin iç yüzü açılarak temizlenir
- 2 () Sınıftan çıkarak musluğa koşulur
- 3 () Ne varsa onunla silinir
- 4 () Elimizle sileriz

SORU 10: Öksürürken ve aksırırken ne yaparsınız?

- 1 () Mendilin veya elin dış yüzü ile ağız kapanır
- 2 () Baş öne eğilerek kimse rahatsız edilmez
- 3 () Kafa yana çevrilir

SORU 11:Yemeğe oturulduğu zaman bütün aile yemeği aynı kaptan mı yemelidir?

- 1 () Evet
- 2 () Hayır

SORU 12:Dişler ne zaman fırçalanmalıdır?

- 1 () Sabah
- 2 () Akşam
- 3 () Sabah ve akşam
- 4 () Her yemekten sonra

SORU 13:Diş neden çürür?

- 1 () Diş üzerindeki gıda artıklarının içine yerleşen mikropların temizlenmemesinden
- 2 () Doğuştan
- 3 () Diş renginin bozuk olmasından
- 4 () Diş yapısının çarpıklığından

SORU 14:Dişin en önemli görevi nedir?

- 1 () Tad almayı kolaylaştırır
- 2 () Dilin hareketini sağlar

3 () Gıdaları yutmamızı sağlar

4 () Sindirime yardımcı olur

SORU 15:Beslenme nedir?

1 () İstenilen gıdanın arzu edildiği kadar yenmesi

2 () Her yaşta vücudun ihtiyacı olan gıda maddelerinin gerekli ve sürekli olarak, bilinçli ve dengeli alınmasıdır

3 () Canın çektiği her türlü gıdanın anında yenmesidir

4 () Şekerli, ballı, yağlı ve etli gıdaların yenmesidir

SORU 16:Yetersiz beslenmeye bağlı görülen en önemli rahatsızlık hangisidir?

1 () Büyüme ve gelişme geriliği

2 () Çabuk yorulma ve fazla terleme

3 () Sık sık ateşlenme

4 () Görmede bozukluk

SORU 17:Ana besin maddeleri nelerdir?

1 () Sebze, meyva, balık ve tavuk

2 () Şeker, çikolata, kek, gazoz ve simit

3 () Et, sucuk, karaciğer ve salam

4 () Karbonhidratlar, yağ, protein, su, vitamin ve madensel tuzlar

SORU 18:Aşağıda belirtilen cümlelerden, doğru bulduklarınızın yanındaki boşluğa (D), yanlış bulduklarınıza (Y) harfini koyunuz.

1 () Protein yetersizliği önemli bir beslenme bozukluğudur

2 () Pişirirken sebze ve meyvaların sularını haşlayıp dökmek gerekir

3 () Kötü beslenen kişilerde kansızlık sıklıkla görülür

4 () Okul kapısında bulunan seyyar satıcılardan bazen yiyecek maddesi satın almak kolay, sağlığa uygun ve ucuzdur

5 () Büyüme ve gelişme, beslenme ile paralel devam eder

6 () Okula gelmeden, sabahları kahvaltı yapılmalıdır

SORU 19:Mikrop, nerelerde bulunur ve yaşar?

- 1 () Tozlu, topraklı yerlerde
- 2 () Havada
- 3 () Her yerde

SORU 20:Mikrop nedir?

- 1 () Gözle görülmeyen, hastalık yapan canlılardır
- 2 () Bilmiyorum

SORU 21:Manavdan satın alınan yiyecekleri (meyva v.b.) yemeden önce ne yapmalıyız?

- 1 () Temiz su ile yıkayıp sonra yemeli
- 2 () Elle silip öyle yemeli
- 3 () Soyarak yemeli
- 4 () Bilmiyorum

SORU 22:Pis su ile geçen hastalıklar hangileridir?

- 1 () Kızamık
- 2 () Kolera
- 3 () Tifo
- 4 () Boğmaca
- 5 () Verem

SORU 23:Bulaşıcı hastalıkları yapan etken nedir?

- 1 () Mikroptur
- 2 () Allah'tır
- 3 () Pislikten olur
- 4 () Üzüntüden olur
- 5 () Bilmiyorum

SORU 24:Aşağıda yazılı olan hastalıkların hangisi bulaşıcı hastalıktır? Bulaşıcı hastalıkları işaretleyiniz.

- 1 () Şeker
- 2 () Tifo
- 3 () Kuduz
- 4 () Çiçek
- 5 () Kızamık
- 6 () Tansiyon yüksekliği
- 7 () Mide rahatsızlığı

SORU 25: Verem nasıl bulaşır?

- 1 () Pis su ile
- 2 () Pis toprak ile
- 3 () Veremli bir kişinin öksürüğü, aksırığı ile
- 4 () Bilmiyorum

SORU 26: Sıtma mikrobulu hangı hayvan taşır?

- 1 () Karasinek
- 2 () Arı
- 3 () Sivrisinek
- 4 () Kelebek
- 5 () Böcekler

SORU 27: Kolera hastalığı vücudun hangı organında görülür?

- 1 () Midede
- 2 () Bağırsaklarda
- 3 () Karaciğerde
- 4 () Dalakta
- 5 () Akciğerde
- 6 () Bilmiyorum

SORU 28: Çocuk felci hastalığından korunmak için ne yapmalıyız?

- 1 () İyi beslenmeliyiz
- 2 () Temiz giyinmeliyiz
- 3 () Çocuk felci aşısı olmalıyız
- 4 () Tifo aşısı yaptırmalıyız

SORU 29: Gebe bir kadının doğumu kim tarafından yapılmalı?

- 1 () Komşu kadın
- 2 () Ebe veya doktor
- 3 () Kendi kendine
- 4 () Bilmiyorum

SORU 30: Hasta olduğunuz zaman tedavi için ne yaparsınız?

- 1 () Sağlık kuruluşuna baş vururum
- 2 () Hocaya veya yatıra giderim

3 () Evdeki ilaçları alırım

4 () Bilmiyorum

SORU 31: Herhangi bir nedenle, kırık meydana geldiğinde ilk olarak yapacağınız en doğru işlem ne olmalıdır?

1 () Kırık olan kemik, eski haline getirilmeye çalışılarak iki yanından sert bir cisimle sarılarak doktora götürülür

2 () Kırık kemiğin kenarları sert bir cisimle desteklenerek sıkmadan sarılır ve sağlık kuruluşuna götürülür

3 () Hiç birşey yapılmadan doktora götürülür

4 () Kırık-çıkıkçıya götürülür

5 () Bilmiyorum

SORU 32: Arkadaşlarınızla koşup oynarken biri düşüp başını yararsa ve yara devamlı kanarsa ne yapılır?

1 () Büyüklere haber verilir

2 () Yaranın üzeri oksijenli su ile temizlenir, gazlı bez ile sıkıca bağlanır

3 () Doktora götürülür

4 () Bilmiyorum

SORU 33: Kömür ile zehirlenen kişilere nasıl yardım edilir?

1 () Yumurta akı içirilir

2 () Kusturulur

3 () Açık havaya çıkartılır

4 () Yatırılıp üstü örtülür

SORU 34: Sıcak su ile yanan bir kişiye, yanan yeri kabarıp su toplamışsa ne yapılır?

1 () Elbiseleri çıkarılır, yanan yerlerdeki su kabarcıkları patlatılır

2 () Merhem sürülür

3 () Salça veya diş macunu sürülür

4 () Yatırılıp, üstü örtülür ve doktora götürülür

SORU 35: Bahçede oynarken, yediğiniz elmanın çöpünü ne yaparsınız?

- 1 () Bahçenin bir kenarına koyarım
- 2 () Çöp kutusuna atarım
- 3 () Sokağa fırlatırım
- 4 () Bilmiyorum

SORU 36:Hasta arkadaşınızın evine ziyarete gittiğinizde ayakkabınızı çıkarırmısınız?

- 1 () Evet
- 2 () Hayır

SORU 37:Evet ise neden çıkarırsınız?

- 1 () Ayıp olur diye
- 2 () Çevredeki mikropları yaymamak için
- 3 () Halılar kirlenmesin diye

SORU 38:Aşı, niçin yapılır?

- 1 () Hastalıklardan korunmak için
- 2 () Hastalığı tedavi etmek için
- 3 () Bilmiyorum

SORU 38:Hangi hastalıkların aşısı vardır? Aşısı olan hastalıkları işaretleyiniz.

- 1 () Verem
- 2 () Tifo
- 3 () Çocuk felci
- 4 () Kanser
- 5 () Tetanoz
- 6 () Çiçek
- 7 () Boğmaca
- 8 () Sıtma

İLKOKUL ÖĞRETMENLERİNİN SAĞLIK KONUSUNDA
BİLGİLERİNİ DEĞERLENDİRMEYE İLİŞKİN
CEVAP KAĞIDI

- CEVAP 11: Apandisit kadın üreme organlarından değildir.
- CEVAP 12: Gebelik, gebelik testleri ile teşhis edilir.
- CEVAP 13: Doğum öncesi bakımın amacı, tehlikeleri (komplikasyonları) erken önlemedir.
- CEVAP 14: Gebe kadının ilk üç ay içinde kızamıkçık geçirmesi, çocuğunun sakat doğması açısından tehlikelidir.
- CEVAP 15: Ergenlik döneminden itibaren oluşan adet görme, döl yatağının iç tabakasında meydana gelen bir hadisenin, gebelik olmamışsa dökülmesidir.
- CEVAP 16:
- 1 (D) Anne beşten fazla sigara içiyorsa, bebek, düşük doğum ağırlıklı doğar ve geri zekalı olabilir.
- 2 (Y) Gebelikte sık yıkanmak, bebek açısından sakıncalıdır.
- CEVAP 17: Aile planlaması, ailenin, istediği zaman, istediği kadar çocuk sahibi olabilmesidir.
- CEVAP 18: Aile planlaması ile ilgili en doğru bilgileri, sağlık kuruluşlarından öğrenmeliyiz.
- CEVAP 19: En etkili gebeliği önleme yöntemi, ağızdan alınan haplardır.
- CEVAP 20: Aile planlaması hizmetlerinin en önemli amacı, anne ve çocuk sağlığını korumaktır.
- CEVAP 21: Yeni doğan sağlıklı bir bebek, doğumu takip eden saatlerde beslenir.
- CEVAP 22: Zamanında doğmuş bir bebeğin ağırlığı, 3000gr. dır.
- CEVAP 23: Yeni doğan bir bebek, anne sütü ile beslenmelidir.
- CEVAP 24: Evet
- CEVAP 25: Çocuğun güneşe çıkarılması, raşitizm nedeni ile gereklidir.
- CEVAP 26:
- 1 (D) Anne sütündeki demir ve kalsiyum bebeğin bağırsaklarında

daha iyi emilir. Bu nedenle raşitizm ve anemi daha az görülür.

- 2 (D) Çocuğunu emdiren kadınlarda göğüs kanseri az görülmektedir.
- 3 (Y) İsali olan bir çocuğa, yalnız patates haşlaması verilmeli, diğer yiyecek ve içecekler verilmemelidir.
- 4 (Y) Bebeğe bir yaşından sonra ek besinlere de başlanmalıdır.
- 5 (Y) Çocuğun aşısını yaptırmak için hastahaneye baş vurulmalıdır.

CEVAP 27: Bebeğe ilk yapılan aşı, BCG aşısıdır.

CEVAP 28: Beslenme, büyüme, yaşamın sürdürülmesi ve sağlığın korunması için besinlerin kullanılmasıdır.

CEVAP 29: Dengeli beslenme, vücudun yaşama ve çalışması için gerekli besin ve enerjinin sağlanmasıdır.

CEVAP 30:

- 1 (D) Gebe kadının enerji dengesizliğine bağlı şişmanlaması, doğumu güçleştirir.
- 2 (Y) Yiyecekleri pişirirken tadına, güzel görünüşüne öncelikle dikkat etmeliyiz.
- 3 (D) Okul çocuklarının beslenme alışkanlığı, diş sağlığını da etkiler.
- 4 (D) Gebe kadının demir ve kalsiyum gereksinimi, normal bir kadına göre artmıştır.
- 5 (D) Yetersiz ve dengesiz beslenme, yalnız beden sağlığını değil, zeka gelişimini de etkiler.
- 6 (Y) Hazır yiyecekler, pratik ve vitamin yönünden zengin olduğu için tercih edilmelidir.

CEVAP 31: Yaşam için gerekli besin öğeleri, proteinler, yağlar, karbonhidratlar, madenler, vitaminler ve sudur.

CEVAP 32: Burun kanamasında, baş öne eğilip dik oturtularak kanayan taraftan burun kemiği üzerine bastırılır.

CEVAP 33: Düşme sonucu meydana gelen sıyrık şeklindeki yaraları, oksijenli su veya sabunlu su ile temizleyip tentürdiyot sürülerek temiz bir bezle sarılır.

CEVAP 34: Ani karın ağrısında, hiç birşey yapılmadan doktora götürülür.

CEVAP 35: Derin kafa yaralanmasında, mümkün olduğu kadar sarsmadan yaralı yan oturur vaziyette hemen doktora götürülür.

CEVAP 36: Göze yabancı bir cisim kaçtığıında, göz ovuşturulmadan temiz su ile ıslatılmış bir mendil ucu ile cisim çıkartılır.

CEVAP 37: Güneş çarpması olan kişi, soğuk bir yere alınır, ıslak bir çarşafı ateşini düşürülerek bol içecek verilir.

CEVAP 38: Mangaldan zehirlenen kişi, açık havaya çıkarılarak suni solunum yaptırılır.

CEVAP 39: Köpek tarafından ısırılmış yer, sabunlu su ile yıkanır, üstüne tentürdiyot sürülür ve hasta hemen doktora götürülür.

CEVAP 40: Yılan ve akrep tarafından sokulan yer, kol ve bacak bölgesinde ise, hemen üstünden sarğı ile bağlanıp sokulan yer haç şeklinde kesilir, kan akıtılır, amonyak sürülerek doktora götürülür.

İLKOKUL SON SINIF ÖĞRENCİLERİNİN SAĞLIK KONUSUNDA
BİLGİLERİNİ DEĞERLENDİRMeye İLİŞKİN
CEVAP KAĞIDI

CEVAP 6: Kişisel hijyen, kişisel temizliktir.

CEVAP 7: Eller, sabah ve akşam, yemeklerden önce ve sonra, tuvalette girmeden önce ve çıktıktan sonra yıkanmalıdır.

CEVAP 8: El ve yüz yıkandıktan sonra, herkesin ayrı bir havlusu olmalı ve ona silinerek kurulanmalıdır.

CEVAP 9: Burun aktığı zaman, mendilin iç yüzü açılarak temizlenir.

CEVAP 10: Öksürürken ve aksırırken, mendil veya elin dış yüzü ile ağız kapanır.

CEVAP 11: Yemeğe oturulduğu zaman, bütün aile yemeği ayrı kaptan yemelidir.

CEVAP 12: Dişler, her yemekten sonra fırçalanmalıdır.

CEVAP 13: Diş, üzerindeki gıda artıklarının içine yerleşen mikropları temizlenmemesinden çürür.

CEVAP 14: Dişin en önemli görevi, sindirime yardımcı olmaktır.

CEVAP 15: Beslenme, her yaşta vücudun ihtiyacı olan gıda maddelerinin gerekli ve sürekli olarak, bilinçli ve dengeli alınmasıdır.

CEVAP 16: Yetersiz beslenmeye bağlı görülen en önemli rahatsızlık, büyüme ve gelişme geriliğidir.

CEVAP 17: Ana besin maddeleri, karbonhidrat, yağ, protein, su, vitamin ve madensel tuzlardır.

CEVAP 18:

1 (D) Protein yetersizliği, önemli bir beslenme bozukluğudur.

2 (Y) Yemek yaparken sebze ve meyvaların sularını haşlayıp dökmek gerekir.

3 (D) Kötü beslenen kişilerde, kansızlık sıklıkla görülür.

4 (Y) Okul kapısında bulunan seyyar satıcılardan, bazen yiyecek maddesi satın almak kolay, sağlığa uygun ve ucuzdur.

5 (D) Büyüme ve gelişme, beslenmeyle paralel devam eder.

6 (D) Okula gelmeden sabahları kahvaltı yapılmalıdır.

- CEVAP 19: Mikrop, gözle görülmeyen, hastalık yapan canlılardır.
- CEVAP 20: Mikrop, her yerde bulunur ve yaşar,
- CEVAP 21: Manavdan satın alınan yiyecekleri, temiz su ile yıkayıp sonra yemeliyiz.
- CEVAP 22: Pis su ile geçen hastalıklar, kolera ve tifodur.
- CEVAP 23: Bulaşıcı hastalıkları yapan etken, mikroptur.
- CEVAP 24: Tifo, kuduz, çiçek ve kızamık bulaşıcı hastalıklardır,
- CEVAP 25: Verem, veremli bir kişinin öksürüğü ve aksırığı ile bulaşır.
- CEVAP 26: Sıtma mikrobu, sivrisinek taşır.
- CEVAP 27: Kolera hastalığı bağırsaklarda görülür.
- CEVAP 28: Çocuk felci hastalığından korunmak için, çocuk felci aşısı olmalıyız.
- CEVAP 29: Gebe bir kadının doğumu, ebe veya doktor tarafından yapılmalıdır.
- CEVAP 30: Hasta olduğunuz zaman, tedavi için sağlık kuruluşlarına baş vurulmalıdır.
- CEVAP 31: Kırıklarda, kırık kemiğin kenarları sert bir cisimle desteklenerek sıkmadan sarılır ve sağlık kuruluşuna götürülür.
- CEVAP 32: Yaralanmalarda, yaranın üzeri oksijenli su ile temizlenir ve gazlı bez ile sıkıca bağlanır.
- CEVAP 33: Zehirlenmelerde (kömür ile), zehirlenen kişi açık havaya çıkarılır.
- CEVAP 34: Sıcak su ile yanan kişi hemen doktora götürülür.
- CEVAP 35: Elmanın çözü, çöp kutusuna atılmalıdır.
- CEVAP 36: 37: Hasta arkadaşınızın evine ziyarete gittiğinizde, çevredeki mikropları yaymamak için ayakkabılar çıkarılmalıdır.
- CEVAP 38: Aşı, hastalıklardan korunmak için yapılır.
- CEVAP 39: Verem, tifo, çocuk felci, tetanoz, çiçek ve boğmaca hastalıklarının aşısı vardır.